

Opinnäytetyö (AMK)

Media-ala

Journalismi

2021

Olli Tiihonen

BIDEN VOITTI VAALIT, MUTTA TRUMP HALLITSI VERKOSSA

– Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointi MTV
Uutisten verkkosivuilla

Olli Tiihonen

BIDEN VOITTI VAALIT, MUTTA TRUMP HALLITSI VERKOSSA

– Yhdysvaltain presidentinvaaliuutisointi MTV Uutisten verkkosivuilla

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, miten MTV Uutiset uutisoi Yhdysvaltain vuoden 2020 presidentinvaaleista verkkosivuillaan. Erityisesti huomio kohdistui ehdokkaiden, Joe Bidenin ja Donald Trumpin, väliseen tasapuolisuuteen uutisoinnissa.

Tarkastelin aineistoa määrällisellä sisällönerittelyllä ja laadullisella sisällönanalyysillä, jossa käytin apuna diskurssianalyysin keinoja. 121 jutun aineisto koostui MTV:n toimittajien tekemistä uutisista ajalta 22.10.2020–8.11.2020. Peilasin löydöksiäni aiemmin tutkittuun tietoon sekä Journalistin ohjeisiin ja alan eettisiin normeihin.

Aineiston analyysin perusteella Trump sai Bidenia enemmän näkyvyyttä MTV:n verkkosivuilla. Trump oli pääosassa noin kolmanneksessa jutuista, kun taas Biden noin 12 prosentissa. Epätasaisuus näkyi myös juttujen kärjissä, sillä Trump pääsi kärkeen noin 27 prosentissa jutuista, Biden noin kymmenessä prosentissa.

Noin 59 prosenttia jutuista oli tehty yhden lähteen perusteella, mikä vahvistaa aiempaa tutkimustulosta lähteiden käytöstä suomalaisissa verkkomediaissa. Käytetyimpiä lähteitä olivat asiantuntijat ja ulkomaiset mediat.

Laadullinen sisällönanalyysini osoitti, että MTV Uutisten verkkosivuilla Trumpista syntyi arvaamaton, epävakaa ja epäluotettava kuva. Häntä kuvattiin myös uhaksi demokratialle, yhteiskuntarauhalle Yhdysvalloissa tai Suomelle. Havaintoni vahvistaa aiempaa tutkimustietoa Trumpin kuvasta suomalaisessa mediassa.

Vastaehdokkaasta Joe Bidenista rakennettiin puolestaan rauhallinen ja vakaa kuva. Häntä kuvattiin maltillisena, ja hänet nähtiin hyvänä asiana demokratialle, maailmalle ja myös Suomelle.

Asiantuntijoilla oli merkittävä rooli uutisoinnissa. He olivat käytetyin lähde, pääsivät useimmin juttujen kärkeen ja sanomaan oman näkemyksensä suorassa sitaatissa.

Opinnäytetyöni tarjoaa tietoa toimituksille sekä toimittajille vaaliuutisoinnista ja herättää ajattelemaan uutisoinnissa tehtyjä valintoja.

ASIASANAT:

Journalismi, Yhdysvaltain presidentinvaalit, Donald Trump, Joe Biden, verkkojournalismi

BACHELOR'S | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree program in media arts

2021 | 41 pages

Olli Tiihonen

BIDEN WON THE ELECTION BUT TRUMP DOMINATED ONLINE

– News coverage on MTVUutiset.fi on the U.S. 2020 presidential election

This thesis explored how MTV Uutiset reported on the U.S. 2020 presidential election on its website. Especially the balance between the candidates, Joe Biden and Donald Trump, was under review.

I explored the material with quantitative content analysis and qualitative content analysis, in which I used the tools of discourse analysis. The material consisted of 121 news made by MTV's journalists between 22.10.2020 and 8.11.2020. I compared my findings to previous studies, the journalistic guidelines, and the ethical standards of the industry.

Based on the results of the thesis, Trump gained more visibility than Biden on MTV's website. Trump was the actor in about one third of the articles, while Biden was in about 12 percent. The inequality was also evident in the leads, with Trump being mentioned in the lead in about 27 percent of the stories, Biden about 10 percent.

Around 59 percent of the stories were based on a single source, which supports earlier research results on source policy on Finnish online media. Experts and foreign media outlets were the most used sources.

My qualitative analysis also supports results of previous studies in which Trump's image has been examined in the Finnish media. Based on my thesis Trump was portrayed as unpredictable, unstable, and unreliable on MTVUutiset.fi. He was also described as a threat to democracy, social peace and Finland.

The opponent candidate Joe Biden was portrayed as a calm and predictable human being. He was also considered as a restrained person, and seen as a good thing for democracy, the world and for Finland.

Experts did have a great role in the news coverage. They were the most used source, were most often in the lead and also expressed their opinions in a quote more than others.

The thesis provides information to journalists about election news and evokes thinking about the choices made in news coverage.

KEYWORDS:

Journalism, 2020 US presidential election, Donald Trump, Joe Biden, online journalism

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VAALIUUTISOINTI AIEMMIN	8
2.1 Vaaliuutisointi Suomessa	8
2.2 Uutisointi Yhdysvaltain presidentinvaaleista	9
2.3 Donald Trumpin julkisuuskuva	10
2.4 Lähteiden käyttö	10
2.5 Yhdysvaltalaismedian jakaantuminen	11
3 METODOLOGIA	14
4 MTV:N TAVOITTEET	18
5 EHDOKKAIDEN NÄKYVYYS	20
5.1 Juttujen määrä	20
5.2 Lähteet	21
5.3 Toimija	24
5.4 Ensisijainen määrittelijä	25
5.5 Puhujat	26
5.6 Kimmoke	27
5.7 Teema	27
6 EHDOKKAIDEN JULKISUUSKUVAT	29
6.1 Trump ja epävarmuusdiskurssi	29
6.2 Biden ja rauhallisuusdiskurssi	32
6.3 Rauhallisuutta ja epävarmuutta rinnakkain	35
7 LOPUKSI	37
LÄHTEET	39

KUVAT

Kuva 1. AllSidesMedian "puolueellisuusranking".	12
---	----

KUVIOT

Kuvio 1. Päivittäinen juttujen määrä (n=121).	20
Kuvio 2. Jutuissa käytetyt lähteet. Kokonaissumma ei vastaa juttujen määrää (n=121), sillä jutuissa pystyi olemaan useita lähteitä (esim. asiantuntijalähde ja ulkomaisen median lähde samassa jutussa).	21
Kuvio 3. Lähteenä käytetyt ulkomaiset mediat. Kokonaissumma ei vastaa juttujen määrää (n=121), sillä jutuissa käytettiin lähteinä useita ulkomaisia medioita.	22
Kuvio 4. Lähteiden määrä yhtä juttua kohden (n=121).	23
Kuvio 5. Toimijat jutuissa (n=121).	24
Kuvio 6. Ensisijaiset määrittelijät (n=121).	25
Kuvio 7. Puhujien määrä jutuissa (n=127).	26
Kuvio 8. Kimmokkeet jutuissa (n=121).	27
Kuvio 9. Juttujen teemat (n=121).	28

1 JOHDANTO

Yhdysvalloissa käytiin myös suomalaisia poikkeuksellisen paljon kiinnostaneet presidentinvaalit 3. marraskuuta 2020. Pääehdokkaana olivat republikaanien Donald Trump ja demokraattien Joe Biden. Vaaleja edelsi Trumpin valtakausi, joka oli ollut erikoinen aiempiin kausiin verrattuna sen useiden käänteiden ja Trumpin aiemmista presidenteistä poikkeavan käytöksen vuoksi.

Mielenkiintoa lisäsi myös koronaviruspandemian luoma kriisi, joka lisäsi epävarmuustekijöitä vaaleihin liittyen. Kriisin vuoksi esimerkiksi postiäänestys lisääntyi (U.S. Election Assistance Commission 2020). Vuoden 2016 vaaleissa postitse äänesti 33 miljoonaa amerikkalaista, tällä kertaa noin 80 miljoonaa (The New York Times 2020b). Postiäänestys myös herätti kysymyksiä, ja esimerkiksi Trump sanoi sen luovan vilppiä (Annala 2020). Yhdysvaltain eri osavaltioissa on myös hyvin erilaiset käytännöt hyväksyä postiäänä. Jotkut osavaltiot hyväksyivät postiäänä, jotka olivat tulleet vaalipäivään mennessä, osalle riitti, että ääni oli lähetetty vaalipäivänä (Vote.org).

Vaaleja varjosti kesän 2020 aikana mustaan väestöön kohdistunut poliisiväkivalta, joka poiki Yhdysvalloissa ja ympäri maailmaa suuria mielenosoituksia sekä Black Lives Matter -liikkeen (The Guardian 2020).

Mielenkiintoa lisäsivät myös vaalien jälkimainingit, joita useat asiantuntijat ennakoivat jopa väkivaltaisiksi (Annala 2020). Lopulta vaalien jälkeiset viikot pysyivät rauhallisena, mutta loppiaisena 6. tammikuuta 2021 mielenosoitus äityi väkivaltaiseksi mellakaksi ja Yhdysvaltain kongressirakennukseen Capitoliin tunkeuduttiin.

Republikaanien ehdokas Trump julistautui voittajaksi jo vaalipäivän iltana, vaikka merkittävä osa äänistä oli laskematta (MTV Uutiset 2020a). Lopulta useat yhdysvaltalaismediat julistivat, maan tavan mukaisesti, demokraattien Joe Bidenin voittajaksi ennusteidensa pohjalta 7. marraskuuta 2020. Uutiskanava CNN teki sen ensimmäisenä (CNN 2020).

Tässä opinnäytetyössä tutkin, miten MTV Uutiset uutisoi verkkosivuillaan Yhdysvaltain presidentinvaaleista. Tarkennettuna tutkimuskysymyksenä on, kuinka tasapuolisesti MTV Uutiset uutisoi Yhdysvaltain presidentinvaalien ehdokkaista verkkosivuillaan osoitteessa MTVUutiset.fi. Tarkastelu kohdistuu muun muassa lähteisiin, ehdokkaiden näkyvyyteen, ensisijaiseen määrittelijään, teemoihin ja siihen, millainen kuva ehdokkaista välitettiin lukijoille. Menetelminä olivat sekä määrällinen sisällönerittely että laadullinen

sisällönanalyysi, jossa käytin hyödykseni diskurssianalyysin keinoja. Selvitin myös MTV Uutisten vaaliuutisoinnin tavoitteet teemahaastattelulla MTV Uutisten digisisältöjen toimituspäällikön Mona Haapsaaren kanssa.

MTV Uutiset on Suomen ainoa mainosrahoitteinen televisiouutisia tuottava toimitus. MTV:n uutistuotantoon kuuluu useita formaatteja ja kanavia. MTV tuottaa uutisia televisioon, verkkoon ja radioon. Lisäksi MTV:llä on verkossa pyörivä MTV Uutiset Live, joka on Suomen ainoa ja ensimmäinen suorien lähetysten netti-tv. Livellä on myös arkipäivisin puolen tunnin mittainen televisiolähetys. Opinnäytetyön toimeksiantaja on MTV Uutiset, jossa myös itse työskentelen. Tutkimus syventää omaa ammatillista ajattelua ja panee pohtimaan arkipäiväisiä käytäntöjäni.

MTV:n verkkosivuilla on monenlaista sisältöä. Teemoina ovat esimerkiksi uutiset, urheilu, viihde ja lifestyle. MTVUutiset.fi on Suomen viidenneksi suosituin uutissivusto (Reuters-instituutti 2020). Liikkuvan kuvan yhtiönä videosisältö korostuu MTV:n verkkosivuilla.

Kerron opinnäytetyössä aluksi tietopohjaa tutkimukselleni, selvennän käyttämäni metodit ja MTV Uutisten vaaliuutisoinnin tavoitteet. Luvussa 5 avaan määrällisen sisällönerittelyn tuloksia, ja luvussa 6 sisällönanalyysin havainnot. Loppuluvussa tiivistän päälöydökset, ja pohdin tutkimukseen mahdollisesti vaikuttaneita tekijöitä sekä mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

2 VAALIUUTISOINTI AIEMMIN

2.1 Vaaliuutisointi Suomessa

Suomessa käydyistä presidentinvaaleista on tehty muutamia kotimaisia tutkimuksia uutisnäkökulmasta. Tutkimukset rajautuvat tarkastelemaan jotakin yksittäistä ilmiötä tai osa-aluetta uutisoinnissa. Esimerkiksi median puolueettomuus on muutamissa opinnäytetöissä esillä (esim. Kaskinen 2008; Kyllönen 2013).

Opinnäytetöiden tulokset ovat osittain ristiriitaisia. Vuoden 2006 presidentinvaaleissa ehdokkaista, Tarja Halosesta ja Sauli Niinistöstä, uutisoitiin tasaisesti Aamulehdessä sekä Helsingin Sanomissa (Kaskinen 2008, 40). Kuusi vuotta myöhemmin käydyissä vaaleissa ehdokas Pekka Haavistosta puolestaan välitettiin Helsingin Sanomissa yli kaksi kertaa myönteisempi kuva kuin vastaehdokas Sauli Niinistöstä. Molempien ehdokkaiden kohdalla uutisointi oli kuitenkin lähempänä neutraalia kuin lievästi myönteistä. (Kyllönen 2013, 36.) Ristiriitaa voi selittää tutkimusmenetelmät, sillä Kaskinen käyttää ainoastaan määrällistä sisällönerittelyä, kun Kyllönen täydentää sitä laadullisella sisällönanalyysillä.

Ristiriitoja tutkimuksissa on myös siinä, ketkä pääsivät otsikoihin tai muita ehdokkaita käsitteleviin juttuihin. Vuoden 2006 vaaleissa vaalit voittanut Halonen nousi mukaan artikkeleihin, jotka käsitelivät muita ehdokkaita. Niinistöllä näin ei käynyt. (Kaskinen 2008, 34.) Vuoden 2012 vaaleissa puolestaan vaalit hävinnyt ja altavastajaana ollut Haavisto nousi Niinistöä useammin myönteisiin pääotsikoihin (Kyllönen 2013, 23). Vaalit eivät kuitenkaan liene täysin vertailtavissa keskenään, sillä presidentinvaalit ovat henkilökeskeiset. Eroa selittänee myös se, että Halonen oli vaaleissa istuva presidentti, toisin kuin vuoden 2012 vaaleissa presidentin vaihtuminen oli varmaa.

Yleisellä tasolla suomalaisen median vaaliuutisointi ei mene syvälle, sillä tiedotusvälineet eivät tee itse paljoakaan tutkivaa journalismia. Sen sijaan mediat käyttävät lähteenään toisiaan ja kommentoivat muiden tiedotusvälineiden uutisointia, tutkimuksia ja kirjoituksia. Vaaliuutisia esitetään myös viihteen keinoin. (Koivusalo 2008, 54.)

2.2 Uutisointi Yhdysvaltain presidentinvaaleista

Yhdysvalloissa vaaliuutisoinnille tyypillistä on vaalien kuvaaminen strategisena ja poliittisena pelinä. Uutisointi eroaa huomattavasti verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, jossa vaaliuutisointi on asiakeskeisempää, mikä voi johtua monipuoluejärjestelmästä. Yhdysvalloissa vuoden 2004 presidentinvaalien uutisoinnista kaksi kolmasosaa sisälsi poliittisen pelin kehiksen. Poliittisen pelin kehiksellä voi olla merkittäviä vaikutuksia, sillä se voi vaikuttaa äänestäjän kykyyn arvioida poliittisia vaihtoehtoja ja ehdokkaiden tukemisen laajempia seurauksia. (Strömbäck ym. 2008, 139.)

Yhdysvaltalaisjournalistit eivät olleet valmistautuneita uutisoimaan vuoden 2016 presidentinvaaleista. Tämä johti siihen, että Trump sai huomattavasti enemmän julkisuutta viihdyttävyydsarvonsa vuoksi vastaehdokkaaseen Hillary Clintoniin verrattuna, ja siihen, että toimittajat rikkoivat kirjallisia ja kirjoittamattomia ohjeita, joita tavallisesti kampanjointi- ja vaaliuutisointiin Yhdysvalloissa liittyy. Erikoista oli myös se, että journalistit eivät pitäneet epätasapuolista uutisointia ongelmallisena, sillä he eivät uskoneet Trumpin mahdollisuuksiin voittaa edes esivaaleja. (Amber ym. 2018, 19–20.) Lopulta Trump voitti vaalit.

Yhdysvaltain vuoden 2016 presidentinvaaleja kuvailtiin Venäjältä, Kiinasta ja Iranista käsin sekaviksi (Kluver ym. 2019, 101). Kyseiset maat eivät ole demokratian perikuvia. Vaaliuutisointi sai kuitenkin myös paljon arvostelua Yhdysvalloissa, ja jotkut ovat jopa väittäneet median olevan osaksi vastuullinen Trumpin valinnasta presidentiksi (Amber ym. 2018, 2–3). Venäjän, Iranin ja Kiinan mediat puolestaan toistuvasti arvostelivat vaalien ehdokkaita, arvoja ja vaaliprosessia. Vaaleja varjostivat skandaalit. (Kluver ym. 2019, 111.)

Vaikka suurin osa maailmasta ei ole itse yhteydessä tai vaikuttamassa Yhdysvaltain presidentinvaaleihin, vaaleilla on kuitenkin merkitystä politiikkaan myös niissä maissa, joissa asiasta uutisoidaan. Esimerkiksi Kiinassa, Venäjällä ja Iranissa kansalaiset miettivät, miksi heidän pitäisi ponnistella demokratian puolesta, kun siitä syntyy tämänkaltaisen kaaos kuin Yhdysvaltain vuoden 2016 presidentinvaaleissa syntyi. Poliitikot pystyivät siis käyttämään maidensa medioiden uutisointia lyömäaseena edistääkseen omia poliittisia tavoitteitaan. (Kluver ym. 2019, 111.)

Kiinassa, Iranissa ja Venäjällä pohdittiin myös rehtien ja kilpailullisten vaalien merkitystä, kun ainoina ehdokkaina on vain miljardöörejä ja poliittista eliittiä. (Kluver ym. 2019, 111.)

2.3 Donald Trumpin julkisuuskuva

Suomalaismediassa vuoden 2016 vaalivoiton jälkeen Donald Trumpista rakennettiin kuvaa huonokäytöksisenä miehenä ja epäkelpona presidenttinä, jonka poliittisista linjauksista ei ollut tietoa. Trumpin presidenttiyteen liitettiin myös pelon tunne. Vaalivoittoa suomalaismediat perustelivat virhearviona ja amerikkalaisten tyytymättömyytenä, ei Trumpin saavutuksena. (Stranius 2018, 68.)

Saara Knuutilan (2017, 28) mukaan Trumpia luonnehdittiin vuoden 2016 presidentinvaaliväittelyiden uutisoinnissa Helsingin Sanomissa hyökkääväksi ja huonokäytöksiseksi. Trumpista muodostui epälooginen ja arvaamaton kuva.

Myös yhdysvaltalaismedioissa Trumpista on kerrottu negatiiviseen sävyyn aiheesta riippumatta. 80 prosenttia uutisista Trumpin sadan ensimmäisen päivän aikana oli sävyltään negatiivisia. Edeltäjä Barack Obamalla vastaava prosenttiosuus oli 41. (Patterson 2017, 8.)

Mediat, joita Trump julkisesti arvosteli (CBS, CNN, NBC, The New York Times, The Wall Street Journal, The Washington Post), kertoivat Trumpista erityisen negatiivisesti. CNN:n, NBC:n ja CBS:n uutisista yli 90 prosenttia oli sävyltään kielteisiä. Myös eurooppalaisista medioista Financial Times, BBC ja saksalainen ARD kertoivat Trumpista negatiivisesti. ARD:n uutiset Trumpista olivat peräti 98-prosenttisesti negatiivisia. (Patterson 2017, 9–10.)

Yhdysvalloissa uutisoitiin kuitenkin Trumpista varsin tasaisesti vuoden 2016 presidentinvaalien aikaan, sillä hänestä kertovia positiivisia ja negatiivisia juttuja oli yhtä paljon niissä osavaltioissa, joissa Trump voitti kuin niissä, joissa hän hävisi. Trumpia vastaan äänestäneissä osavaltioissa häntä kehystettiin yleisimmin uhkana, ja hänen negatiivisia ominaisuuksiaan korostettiin. (Frissen 2017, 17–18.) Tieto ei kuitenkaan kerro ehdokkaiden välisen uutisoinnin tasapuolisuudesta.

2.4 Lähteiden käyttö

Toimittajan tulee suhtautua lähteisiin kriittisesti, erityisesti kiistanalaisissa asioissa, sillä lähteillä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus (Journalistin ohjeet 2014).

Ville Mannisen (2019, 50) mukaan suomalaisen verkkomedian lähdekäytännöt eivät vastaa ainakaan nuorten eli 18–28-vuotiaiden odotuksia. Manninen määrittelee tutkimuksensa pohjalta odotuksiksi neutraaliuden, puolueettomuuden, tarkkuuden, vastuullisuuden, kattavuuden ja helppotajuisuuden.

Tutkimuksessa havaittiin, että puolissa tutkituista suomalaisen verkkomedian jutuista käytettiin lähteenä vain tiedotetta tai yhtä juttua, jonka joku muu media oli julkaissut. Vain harvoin toimittajat yrittivät tavoittaa tai löytää toista lähdettä. Verkkotoimittajat luottavatkin joihinkin lähteisiin kyseenalaistamatta niitä. (Manninen 2019, 41–42, 45.) Vain yhden lähteen perusteella tehdyt artikkelit ovat yleisiä myös Suomen ulkopuolella. Britannian West Yorkshiren lehdistä kerätyn lähes 3 000 artikkelin aineiston mukaan 76 prosentissa jutuista oli käytetty vain yhtä lähdettä. (O'Neill 2008, 1.)

Usein yhteen lähteeseen perustuva uutinen kertoo kiistattomasti vain lähteen näkökannan tapahtumista. Usein vain yhtä lähdettä käyttävät mediat ovat passiivisia. Useita lähteitä käyttävät mediat ovat puolestaan luonteeltaan aktiivisia, sillä ne etsivät itse tietoa, eivätkä tyydy vain tiedotteiden toistamiseen. (Rodney ym. 2014, 378.)

MTV:n käyttämän kansainvälisen uutistoimisto Reutersin käytännön mukaan yhden lähteen perusteella tehtävän jutun voi tehdä esimiehen luvalla. Esimiehen pitää kuitenkin saada tietää, millaisesta lähteestä on kyse. (Reuters 2020.)

Asiantuntijalähteiden suhteen suomalaiset verkkotoimittajat saattoivat valita lähteen sen vuoksi, että oli aiemmin asioinut hänen kanssaan tai sen vuoksi, että hänen tiedettiin olevan yleensä halukas kommentoimaan asioita. Ilmiön syynä on kiire ja se, että verkkotoimittajat ovat käytännössä aina työpäivänsä pelkästään toimistossa. (Manninen 2019, 42.)

2.5 Yhdysvaltalaismedian jakaantuminen

Yhdysvalloissa media on poliittisesti jakautunut, ainakin AllSides-sivuston tekemän Media Bias Chart -"puolueellisuusanalyysin" perusteella (ks. kuva 1). Analyysi on tehty sivuston mukaan tieteellisin keinoin. Siinä käytetään esimerkiksi riippumattomia sekä toimituksellisia arvosteluja, ennakkoluulotutkimuksia ja AllSidesin ulkopuolisia tutkimuksia. Analyysissä erotellaan medioiden uutis- ja mielipidesisältö.

AllSides™ Media Bias Chart

All ratings are based on online content only — not TV, print, or radio content.
Ratings do not reflect accuracy or credibility; they reflect perspective only.

AllSides Media Bias Ratings are based on multi-partisan, scientific analysis.
Visit AllSides.com to view hundreds of media bias ratings.

Version 3 | AllSides 2020

Kuva 1. AllSidesMedian "puolueellisuusranking".

Sivuston analyysi osoittaa esimerkiksi, että Fox Newsin uutissisältö on ollut kallellaan oikeistoon helmikuusta 2017 lähtien. Sitä ennen media luokiteltiin oikeistomediaksi. (AllSides 2020b.) Uutiskanava CNN:n uutissisällön on puolestaan luokiteltu olevan kallellaan vasemmalle maaliskuussa 2018 tehdyn analyysin pohjalta. Tätä ennen CNN, jonka kanssa MTV:llä on yhteistyösopimus, luokiteltiin keskellä olevaksi mediaksi. (AllSides2020a.) Foxin mielipidesisältö on luokiteltu oikealle, CNN:n vasemmalle. MTV Uutisten käyttämä uutistoimisto Reuters on luokiteltu rankingissa keskelle.

Tilanne Fox Newsin kohdalla saattoi kuitenkin muuttua presidentinvaalien aikaan, kun Trump kutsui vaaleja vilpillisiksi. The New York Times (2020a), jonka uutisoinnin on luokiteltu olevan kallellaan vasemmalle, raportoi, että Fox News saattaa olla kääntämässä selkänsä istuvalle presidentti Trumpille. Lehden mukaan Fox Newsin ankkuri Sean Hannity esitti tukun kriittisiä kysymyksiä Trumpille vilppisyytöksiin liittyen.

Sanna Voltti (2020) havaitsi yhdysvaltalaismedian polarisaation opinnäytetyössään, kun hän tarkasteli eri kanavien uutisankkureiden monologeja erikoissyöttäjä Robert Mullerin raportista liittyen Venäjän sekaantumiseen vuoden 2016 presidentinvaaleihin. Voltti toteaa tutkimuksessa, että mediat (CNN, Fox News, MSNBC) tulkitsivat raporttia sen mukaan, mikä heidän poliittinen suuntauksensa on. Fox News tulkitsee raporttia republikaneille edullisemmin, kun taas CNN ja MSNBC demokraateille. Myös katsojat ovat Voltin mukaan jakautuneen poliittisen suuntautumisensa perusteella, ja he pitävät seuraamaansa kanavaa uskottavimpana verrattuna muihin kanaviin. Tieto on oleellista tämän tutkimuksen kannalta, sillä suomalaiset mediat käyttävät paljon presidentinvaaliuutisoinnissaan yhdysvaltalaisia uutismedioita lähteinään.

3 METODOLOGIA

Tässä tutkimuksessa metodeina käytetään määrällistä sisällönerittelyä ja laadullista sisällönanalyysia.

Keräsin aineistoni MTV Uutisten sisäisestä Core Media -verkkojärjestelmästä, jonka kautta luodaan sisältöä MTVUutiset.fi-verkkosivulle. Hain Core Mediasta ulkomaan uutisten osiosta juttuja hakusanoilla ”yhdysval*”, ”trump*”, ”biden*” ja ”vaal*”. Tähtimerkki hakusanan perässä auttoi löytämään kaiken materiaalin, sillä se ottaa huomioon myös mahdolliset taivutusmuodot. Näiden raamien sisällä on mahdollista, että yksittäinen artikkeli jäi tutkimuksen ulkopuolelle sen vuoksi, että jutuissa ei ole mainittu kyseisiä sanoja tai se on tehty Core Mediassa väärään kansioon, kuten kotimaan uutisiin. Haulla löytyi todennäköisesti kuitenkin lähes kaikki presidentinvaaleja koskeneet uutiset.

Aineiston keruussa rajasin hakutulokset tarkastelupäiville 22.10.2020–8.11.2020. Valikoin järjestelmästä vaaleihin liittyvät MTV:n omat uutiset. MTV käyttää uutisoinnissaan Suomen Tietotoimiston uutisia, jotka rajasin pois tutkimuksestani. Tarkastelen opinnäytetyössäni vain uutissisältöjä, minkä vuoksi rajasin mielipiteelliset sisällöt, kuten kolumnit ja kommentit, pois aineistosta. Rajasin pois myös seuranta-artikkelit, sillä niissä tarkastellaan tilanteen kehittymistä ja ripotellaan pieniä uutisia koko ajan. Lisäksi osasta seuranta-artikkeleiden päivityksistä oli myös tehty pidempi oma juttunsa, joten oli perusteltua jättää ne tarkastelematta.

Käytin sisällönerittelyä, sillä se on käyttökelpoinen tapa luoda yleiskuva suhteellisen laajasta aineistosta (Väliverronen 1998, 16).

Sisällönerittelyssä tarkastelin seuraavia muuttujia:

- *Lähde*: Lähde kertoo sen, mitä lähdettä jutussa on käytetty. Havaintoyksikkönä on juttu. Lähteet luokitellaan seuraavasti:
 - Ulkomainen media
 - CNN
 - Fox News
 - The New York Times
 - Reuters
 - NBC
 - AP

- The Hill
- Politico
- The Guardian
- The Washington Post
- jne.
- Asiantuntija: Kattaa kaikki asiantuntijana jutussa esiintyvät, myös suomalaispoliitikot, pois lukien toimittajat
- Toimittaja: Sisältää MTV:n toimittajat ja kirjeenvaihtajat
- Ehdokas
- Äänestäjä
- Tunteeton: Ei tiedetä, mitä lähdettä on käytetty.
- Muut: Tähän kategoriaan kuuluvat esimerkiksi suomen kansalaiset Yhdysvalloissa, analytiikkasivustot ja ne, jotka eivät sovi muihin kategorioihin.
- *Lähteiden määrä:* Tutkimuksessa tarkastellaan myös lähteiden määrää yhtä juttua kohden. Havaintoyksikkönä on juttu.
- *Toimija:* Toimija määrittää, kumpaa pääehdokasta, Donald Trumpia vai Joe Bidenia, juttu käsittelee. Muita kategorioita toimijassa on, että juttu käsittelee molempia ehdokkaita tai ei kumpaakaan. Vaalijärjestelmää käsittelevä juttu on yksi esimerkki ei kumpaakaan ehdokasta käsittelevästä jutusta. Molempia ehdokkaita käsitteleväksi jutuksi lasketaan sellainen, jossa ehdokkaita käsitellään tasapuolisesti. Pelkkä nimen mainitseminen ei riitä siihen, että juttu luokiteltaisiin molempia käsitteleväksi. Havaintoyksikkönä on juttu.
- *Puhuja:* Puhujalla tarkoitetaan sitä, kuka pääsee sanomaan asioita jutussa omalla äänellään eli sitaatissa. Sitatiksi lasketaan myös esimerkiksi tviitistä otettu lainaus. *Havaintoyksikkönä on puhuja.* Luokitellaan seuraavasti:
 - Biden
 - Muut demokraattipoliitikot (Bidenia ei lasketa)
 - Trump
 - Muut republikaanipoliitikot (Trumpia ei lasketa)
 - Tutkija/asiantuntija, pois lukien toimittajat
 - Republikaaniäänestäjä
 - Demokraattiäänestäjä
 - Toimittaja: Käsittää kaikki toimittajat/kirjeenvaihtajat, myös ulkomaiset
 - Muut

- *Ensisijainen määrittelijä:* Ensisijaisella määrittelijällä tarkoitetaan sitä, kenen näkemys tai mielipide pääsee jutun kärkeen. Havaintoyksikkönä on juttu. Luokitellaan seuraavasti:
 - Biden
 - Muut demokraattipoliitikot (Bidenia ei lasketa)
 - Trump
 - Muut republikaanipoliitikot (Trumpia ei lasketa)
 - Asiantuntija: Kattaa kaikki asiantuntijana jutussa esiintyvät, pois lukien toimittajat
 - Bidenin äänestäjä
 - Trumpin äänestäjä
 - Toimittaja: Ei tarkoiteta jutun kirjoittajaa, vaan jutussa esiintyvää toimittajaa.
 - Muut: Jos määrittelijä on tuntematon tai ei kuulu muihin luokkiin
- *Kimmo:* Kimmokeella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, onko jutulle havaittavissa joku selkeä asia, miksi juttu on ylipäättään tehty. Joskus määrittely voi olla vaikeaa, sillä esimerkiksi ehdokkaan pitämässä puheessa voi olla uutinen, mutta todellinen kimmo jutun teolle on ollut ulkomaisen median uutisointi asiasta. Havaintoyksikkönä on juttu. Kimmokeen luokittelen seuraavasti:
 - Ulkomaisen median uutisointi
 - Toimituksen oma idea
 - Haastattelu MTV:n ohjelmassa
 - Vaalitapahtuma
 - Tuntematon
 - Muut: Voi olla esimerkiksi sosiaalinen media
- *Teema:* Teemalla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, mihin aiheeseen juttu viittaa. Havaintoyksikkönä on juttu. Näitä luokkia ovat:
 - 22.11.2020 pidetty toinen vaaliväittely
 - Trumpin vaalivilppisyytökset
 - Vaalijärjestelmä/vaalien tilanne
 - Vaalitapahtuma: Tarkoitetaan kampanjatilaisuuksia tai muita ehdokkaiden julkisia esiintymisiä.
 - Bidenin julistaminen voittajaksi
 - Trumpin reaktio tappioon
 - Reaktiot vaaleihin muualta kuin Yhdysvalloista.

- Vaalien vaikutukset muualle maailmaan
- Muut
- *Virheet:* Tutkimuksessa selvitetään myös tehtyjen oikaisujen tai korjauksien määrä. Mikäli jutussa on ollut oikaistavaa tai korjattavaa asiavirheiden vuoksi, siitä tulisi olla merkintä jutun lopussa. Määrä selvitetään merkintöjen perusteella. Mikäli oikaistavaa tai korjattavaa ei ole Journalistin ohjeiden mukaisesti merkitty, sitä ei voi tietää eikä laskea mukaan tutkimukseen.

Laadullisessa sisällönanalyysissä rajasin tarkastelujakson vaalipäivän jälkeiseen päivään (4.11.), sillä aikaeron vuoksi osavaltioiden vaalituloksia ja medioiden tekemiä ennusteita alkoi tippua vasta 4. marraskuuta aamulla Suomen aikaa. Käsittelen siksi laadullisessa sisällönanalyysissä juttuja, jotka on julkaistu Suomen aikaa 4. marraskuuta 2020.

Käytin sisällönerittelyn lisäksi laadullista menetelmää, sillä ”tekstit ja sen sisältämät sanat ovat harvoin sillä tavoin yksiselitteistä, että niiden sisältämät merkitykset voidaan lukea esiin ilman tulkintaa” (Välvirronen 1998, 15).

Analyysissä perehdyin siihen, millaisen kuvan ehdokkaista saa. Käytin apunani kriittistä diskurssianalyysia, joka kiinnittää huomiota kielen käytön ja vallan keskinäisiin suhteisiin (Valtonen 1998, 97). Kriittinen diskurssianalyysi ammentaa Valtosen (1998, 99) mukaan kriittisen kulttuurintutkimuksen paradigmasta:

”Kriittiseltä teorialta se lainaa poliittisen orientaation, ajatuksen vallan epätasaisesta jakautumisesta yhteiskunnallisten toimijoiden kesken. Näin se kiinnostuu paitsi itse kielestä, myös siitä minkälaisia toimijapositioneja kielen ja vuorovaikutuksen rakenteet tukevat kullekin yhteiskunnalliselle toimijalle ja mitä siitä (ko. toimijan kannalta) seuraa.”

Valtosen (1998, 103) mukaan jotkut diskurssit nousevat mediassa väistämättä toisia vahvemmiksi, missä on kysymys tietyn diskurssin valta-asemasta. Presidentinvaaleissa on kyse vallasta, joten menetelmä sopi tutkimukseeni.

Perehdyin syvällisesti aineistoon, tarkastelin, millaisista diskursseista käsin ehdokkaista puhutaan ja mikä diskurssi tai mitkä diskurssit nousivat hallitsevaksi. Tarkoituksena ei ollut arvioida juttujen kirjoittajien motiiveja, sillä tehdyt valinnat saattavat olla tiedostamattomia ja erilaiset ilmaukset voivat vain muodostua, kun asiaa yritetään tehdä ymmärrettäväksi (Valtonen 1998, 97).

4 MTV:N TAVOITTEET

Selvitin MTV Uutisten presidentinvaaliuutisoinnin tavoitteet teemahaastattelun avulla. Haastateltavana oli MTV Uutisten digisisältöjen toimituspäällikkö Mona Haapsaari.

MTV Uutisissa tiedostettiin Yhdysvaltain presidentinvaalien merkittävyys uutistapahtumana jo reilusti etukäteen, ja siltä odotettiin paljon niin sisällön kuin tuloksen suhteen. Tapahtumaan resursoitiin myös enemmän, jotta vaalit pystyttiin hoitamaan sisällöltään laadukkaasti. (Haapsaari 2021.)

Toimituksessa pyrittiin panostamaan uutisoinnin suunnitteluun niin, ettei uutisointi olisi ainoastaan reaktiivista. MTV:llä haluttiin kertoa muutakin kuin mitä tapahtuu juuri nyt. Tämä tarkoitti esimerkiksi asioiden taustoittamista ja sen ennakkointia, millaisia vaikutuksia ja seurauksia vaaleilla sekä vaalituloksella on. Usein esiin nousi vuoden 2016 vaalien tapahtumat, joita pohdittiin suunnittelussa ja uutisoinnin ennakkoinnissa. (Haapsaari 2021.)

Verkossa vaalit näkyivät erityisesti siten, että aihe nousi vaalipäivän lähestyessä jokaisena päivänä suunnittelussa mukaan. Konkreettisesti tämä tarkoitti esimerkiksi asiantuntijoiden varaamista eli haluttiin, että parhaat asiantuntijat toimituksen sisä- ja ulkopuolelta ovat käytössä tärkeimmillä hetkillä. Lisäksi lisättiin tietoisuutta siitä, mitä materiaalia on käytössä ”h-hetkellä”. MTV Uutiset halusi olla uskottavasti mukana maailmanlaajuisessa uutistapahtumassa. (Haapsaari, 2021.)

Sisällössä MTV:llä haluttiin erottautua muista medioista liikkuvan kuvan määrässä. Luukijoille haluttiin tarjota paljon suoraa kuvaa, käyttää MTV Uutiset Livessä paljon asiantuntijoita, järjestää väittelyitä ja tuoda samalla asiantuntijoiden eri näkökulmia esiin. Tavoitteena oli myös edistää ”aiheajattelua”, mikä tarkoittaa sitä, että aihe on esillä MTV:n joka kanavassa eikä ajatella asioita vain yhden kanavan kautta. (Haapsaari 2021.)

Sisällössä asiat haluttiin kertoa suomalaisten näkökulmasta:

”Koko maailma seuraa tapahtumaa, joten on vaikea tehdä täysin omaa sisältöä, mutta näkökulmitus suomalaisille oli suurin tavoite.” (Haapsaari 2021.)

Journalistisissa linjauksissa MTV:llä pohdittiin ennen vaaleja lähteiden käyttöä, sillä pidettiin merkityksellisenä sitä, mistä medioista esimerkiksi käännetään lausuntoja, ja mitä asiantuntijoita yhdysvaltalaismediat käyttävät. Tämän vuoksi toimituksessa käytiin läpi

lähteet, jotka ovat lähtökohtaisesti jommankumman ehdokkaan puolella. Toimittajille ei kuitenkaan annettu kategorista kieltoa olla käyttämättä jotain lähdettä, mutta kehoitettiin hakemaan tasapainoa muista lähteistä. (Haapsaari 2021.)

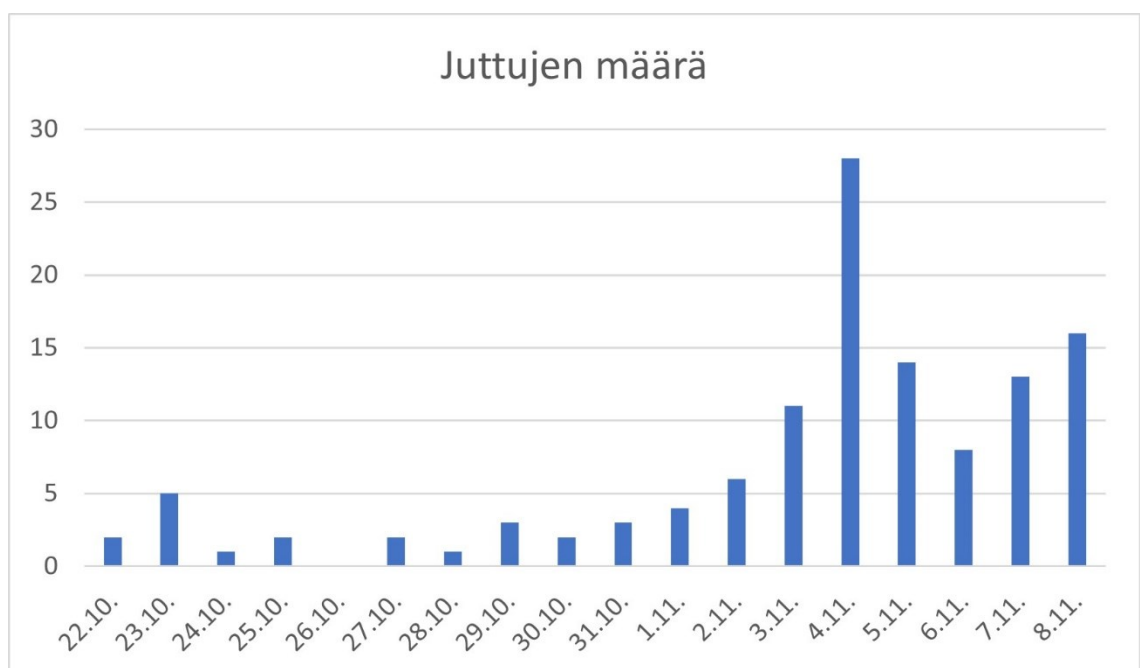
Myös molempia ehdokkaita haluttiin käsitellä tasapuolisesti kertomalla molempien ehdokkaiden onnistumisista sekä epäonnistumisista. Haapsaaren (2021) mukaan samalla kuitenkin tiedostettiin se, että ehdokkaiden lausuntoja tai väitteitä tulee tarkastella kriittisesti ja kertoa lukijoille, jos väitteet eivät pidä paikkansa. Myös suunnitteluvaiheissa pyrittiin ainakin päiväkohtaisesta tasapainottamaan ehdokkaiden välistä uutisointia:

”Samat journalistin ohjeet pätevät vaaleihin, vaikka suomalaisella medialla ei olekaan vaikutusta vaalitulokseen.” (Haapsaari 2021.)

5 EHDOKKAIDEN NÄKYVYYS

5.1 Juttujen määrä

Yhteensä MTV:n tekemiä juttuja Yhdysvaltain presidentinvaaleista julkaistiin tarkastelujaksolla 121 kappaletta (ks. kuvio 1). Juttujen määrä pysyi varsin maltillisena vaaliviikkoon saakka. 23. lokakuuta julkaistiin viisi juttua, mitä selittää Suomen aikaa kyseisenä yönä käyty vaaliväittely, josta uutisoitiin ja jota analysoitiin.

Kuvio 1. Päivittäinen juttujen määrä (n=121).

Varsinaisena vaalipäivänä juttujen määrä pomppasi selvästi, kun silloin julkaistiin 11 artikkelia. Tämäkin on verrattain vähän verrattuna seuraavaan päivään, jolloin julkaistiin peräti 28 juttua. Vaalipäivän (3.11.) uutisoinnin määrään saattoi vaikuttaa se, että Suomessa oli silloin vuosittainen veropäivä, jolloin suomalaisten verotiedot julkaistaan. Kyseessä on ollut perinteisesti merkittävä uutispäivä.

Toinen vaikuttava asia uutisoinnin määrään lienee aikaero. Tuloksia alkoi selvitä vasta 4.11. yöllä Suomen aikaa ja tahti kiihtyi, kun päivä eteni Suomessa. Uutisointia hallitsi vaalien tilanteen seuraaminen ja asiantuntijoiden arviot vaaleista.

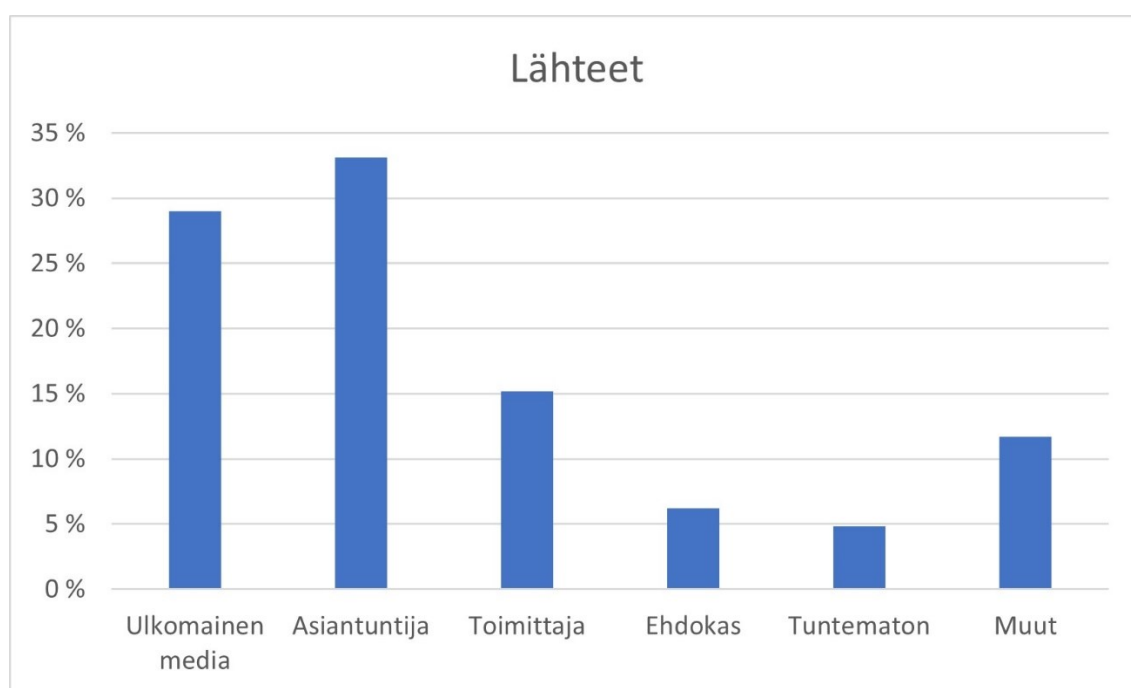
Loppuviikon uutisointi pysyi varsin samalla tasolla. Perjantaina 6.11. uutisoinnin määrä laski, mikä johtunee siitä, että ääntenlaskenta junnasi monessa osavaltiossa ja tuloksia saatiin vasta lauantaina, kun uutiskanava CNN julisti ennusteensa pohjalta Joe Bidenin voittajaksi. Tämä puolestaan näkyi juttumäärän lisääntymisenä perjantaihin verrattuna.

Juttujen määrän perusteella voi päätellä, että vaaleista uutisointi oli tapahtumakoh- taista.

Asiavirheitä oli tehty aineiston laajuuteen nähden vähän, sillä niitä esiintyi vain viidessä jutussa (4 %). Neljässä jutussa oli yksi virhe, yhdessä jutussa kaksi virhettä. Oikaisut oli tehty Journalistin ohjeiden (2014) mukaisesti.

5.2 Lähteet

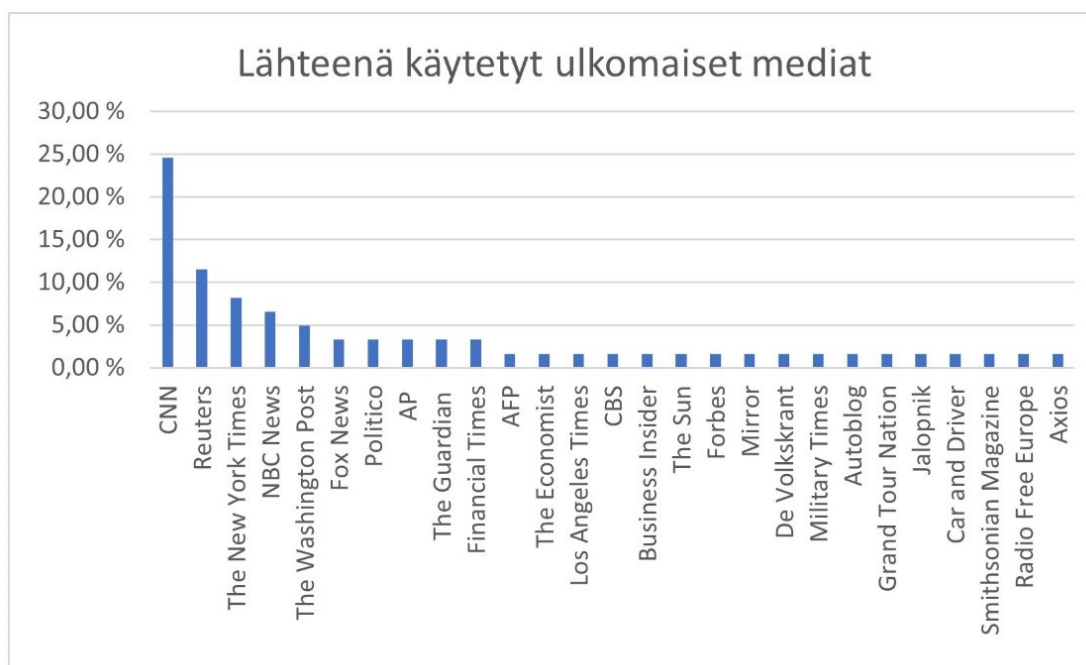
Yleisin käytetty lähde oli asiantuntija, joita esiintyi 48 jutussa (noin 33 %). On kuitenkin tärkeää huomata, että jutuissa ei käytetty 48 eri asiantuntijaa vaan samat asiantuntijat toistuivat useissa jutuissa.

Kuvio 2. Jutuissa käytetyt lähteet. Kokonaissumma ei vastaa juttujen määrää (n=121), sillä jutuissa pystyi olemaan useita lähteitä (esim. asiantuntijalähde ja ulkomaisen median lähde samassa jutussa).

MTV:n toimittaja oli lähteenä 22 jutussa (noin 15 %) (huom. ei tarkoita jutun kirjoittajaa, vaan esimerkiksi kirjeenvaihtajaa tai Yhdysvalloista raportoinutta toimittajaa). Ehdo- kasta (eli esimerkiksi ehdokkaan tviittiä tai julkista puhetta) käytettiin lähteenä yhdek- sän kertaa.

Toiseksi käytetyin lähde oli ulkomaiset mediat. 42 jutussa käytettiin ulkomaista mediaa lähteenä (ks. kuvio 3). Jutuissa käytettiin lähteenä 27 eri ulkomaista mediaa. Käytetyin lähde oli uutiskanava CNN, jota käytettiin 15 jutussa. CNN:n käyttöä ainakin osaksi se- littää yhteistyösopimus, jonka kautta MTV saa esimerkiksi videosisältöä. Toiseksi käy- tetyin lähde oli uutistoimisto Reuters, jota käytettiin seitsemän kertaa, ja kolmanneksi käytetyin oli The New York Times. 17 ulkomaista lähdetä käytettiin vain kerran.

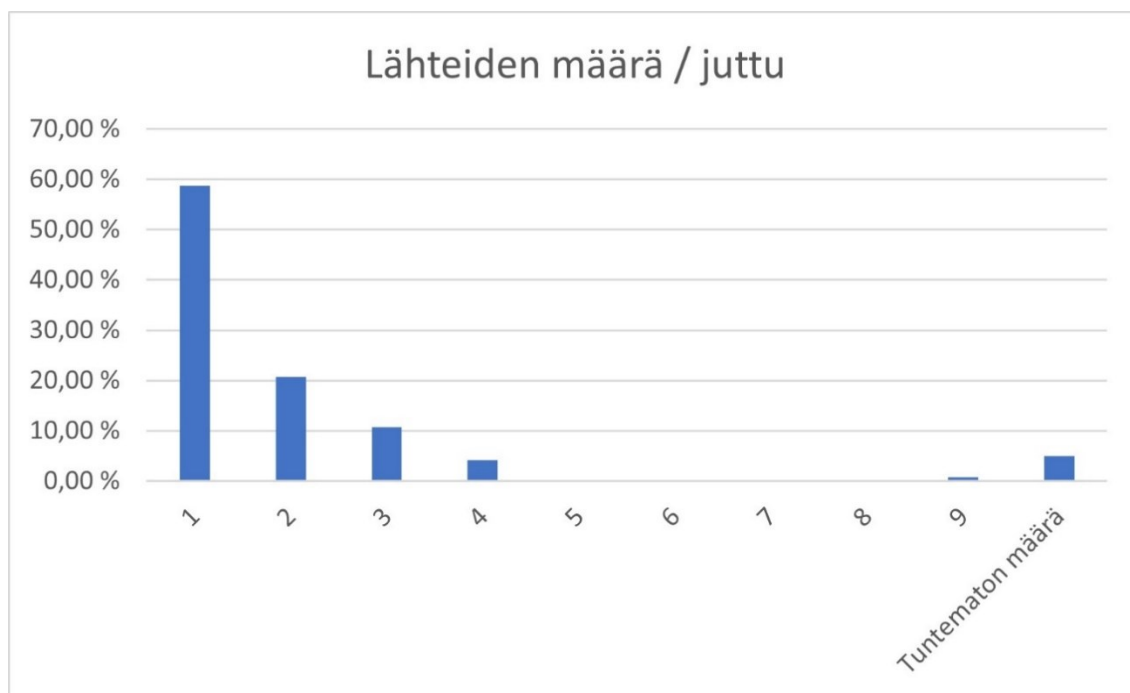

Kuvio 3. Lähteenä käytetyt ulkomaiset mediat. Kokonaissumma ei vastaa juttujen mää- rää (n=121), sillä jutuissa käytettiin lähteinä useita ulkomaisia medioita.

Tulosten perusteella MTV:llä käytettiin enemmän vasemmalle kallellaan olevia lähteitä. Viidestä käytetyimmästä lähteestä neljä (CNN, The New York Times, NBC News ja The Washington Post) on vasemmalle kallellaan ainakin yhdysvaltalaisen luokittelun mu- kaan. Viiden kärjessä ainoastaan Reuters on keskellä luokituksessa. (AllSidesMedia.)

Kuudentena on ensimmäinen oikealle kallellaan oleva lähde, Fox News (AllSidesMedia), jota käytettiin vain kaksi kertaa tarkastelujaksolla.

Suurimmassa osassa MTV:n juttuja käytettiin vain yhtä lähdettä (kuvio 4). Ainoa lähde oli usein asiantuntija tai lähteenä käytetty ulkomainen media. Kaikkiaan 71 jutussa oli käytetty vain yhtä lähdettä eli noin 59 %:ssa jutuista. Tulos vahvistaa aiempaa tutkimustulosta, jonka mukaan puolissa suomalaisen median verkkojutuissa käytetään vain yhtä lähdettä (Manninen 2019). Rodney (2014, 378) mukaan yhden lähteen artikkeli kertoo lähteen näkemyksen asiasta kyseenalaistamatta sitä. Jaakkolan (2013, 85) mukaan lähdekriittinen toimittaja tarkastaa tietonsa useasta lähteestä.

Kuvio 4. Lähteiden määrä yhtä juttua kohden (n=121).

Asiantuntijahaastattelut olivat tyypillisesti yhden lähteen juttuja. Ainakin kerran tämä oli ongelmallista, sillä vaalien jälkeisenä päivänä, jolloin tuloksia tippui pikkuhiljaa, yksi asiantuntija sai sanoa mielipiteensä kritiikittä (MTV Uutiset, 2020b). Hänen näkemyksensä oli, että Trump tulee voittamaan vaalit. Jälkikäteen tiedetään, että näin ei tapahtunut. Toisen asiantuntijan näkemys asiaan olisi tasapainottanut viestiä. Lukijalle tämä käytännössä näytti siltä, että MTV julisti Trumpin voittaneen vaalit.

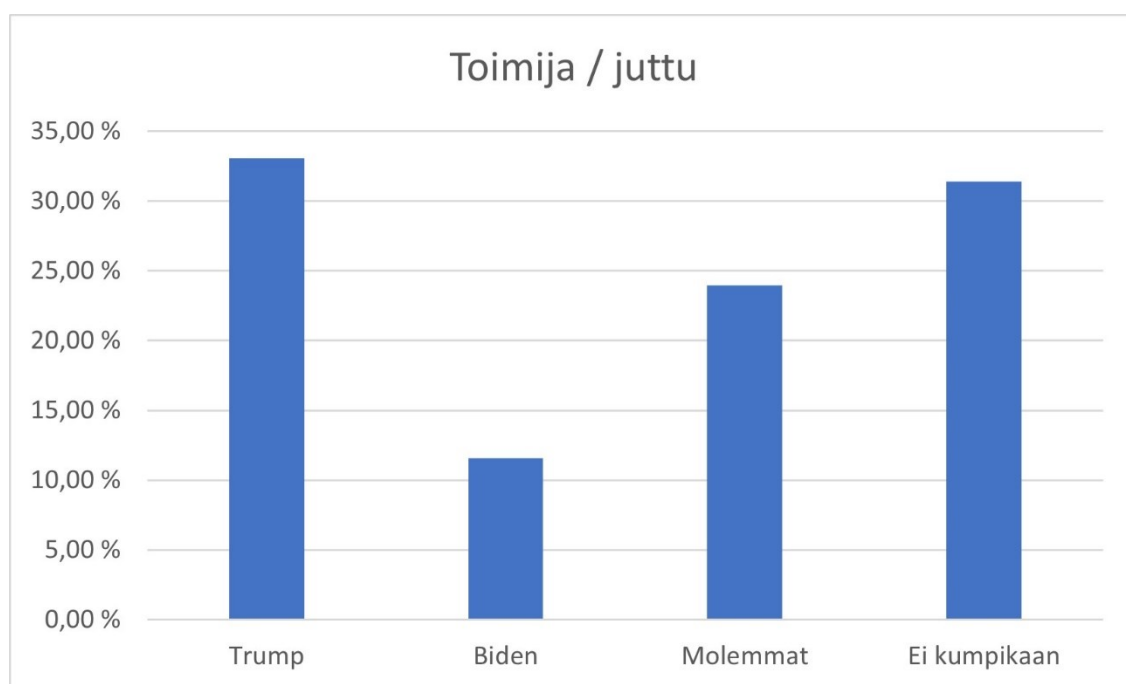
On tärkeää kuitenkin huomata, että miltei kaikissa artikkeleissa kirjoittaja oli lisännyt jutun yleistä tietoa esimerkiksi vaalien tilanteesta tai aiemmin uutisoiduista asioista, mutta se ei sinänsä näy lähteenä lukijalle. Kirjoittaja on siis tavallaan lähteenä jokaisessa juttussa.

Kahta lähdettä käytettiin 25 jutussa eli noin 21 %:ssa (n=121), kolmea lähdettä 13 jutussa eli 11 %:ssa ja neljää lähdettä viidessä jutussa eli 4 %:ssa. Yhdessä jutussa käytettiin peräti yhdeksää lähdettä, mutta ne kaikki olivat Twitteristä poimittuja asiantuntija- tai muita lähteitä. Yhtä juttua kohden käytettiin keskimäärin 1,64 lähdettä.

Kuudesta jutusta ei ollut havaittavissa, mistä tieto oli peräisin.

5.3 Toimija

Toimija kuvaa jutun pääasiallista toimijaa eli sitä, jonka toimintaa jutussa pääasiallisesti kuvataan. Donald Trumpia jutuista käsitteli 40 kappaletta eli 33 %:a. Hänen vastaehdokkaansa Joe Biden oli jutun pääosassa 14 kertaa eli 12 %:ssa jutuista. Molempia ehdokkaita käsiteltiin 29 jutussa, noin 24 %:a ja ei kumpaakaan 38 jutussa eli 31 %:ssa jutuista (ks. kuvio 5).

Kuvio 5. Toimijat jutuissa (n=121).

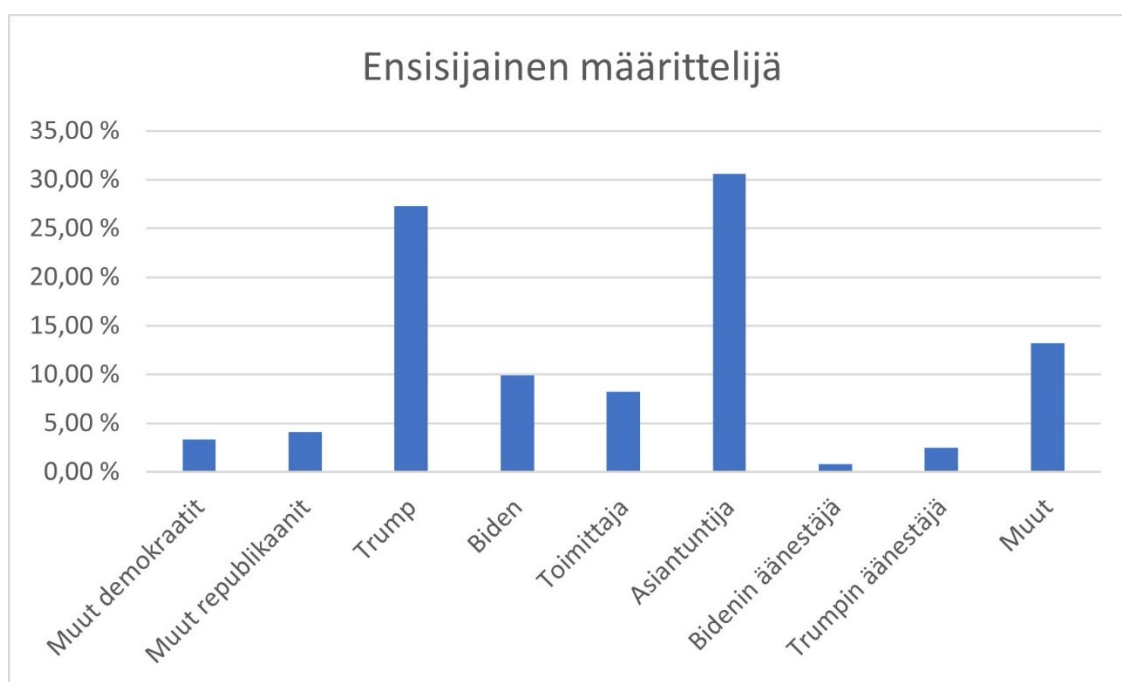
Trump sai siis huomattavasti enemmän näkyvyyttä MTV Uutisten verkkosivuilla. Jos tasapuolisuutta mitattaisiin ehdokkaiden näkyvyyden perusteella, tasapuolisuus ei toteutunut vaaliuutisoinnissa.

Noin kolmannes artikkeleista ei kuitenkaan käsitellyt varsinaisesti kumpaakaan ehdokasta. Tämä kertonee siitä, että myös vaalien ympäriltä oli löydetty runsaasti juttuaiheita. MTV:n tavoite ei pelkästään reagoivasta uutisoinnista näyttäisi toteutuneen.

5.4 Ensisijainen määrittelijä

Ensisijainen määrittelijä kertoo, kenen näkemys pääsi jutun kärkeen. Yleisin ensisijainen määrittelijä oli asiantuntija (ks. kuvio 6), 37 kertaa (31 %). Usein asiantuntijan näkemys ehdokkaista, vaalien tilanteesta tai vaikutuksista muualle maailmaan nousi jutun kärkeen.

Trump oli määrittelijänä 33 kertaa (27 %), muut republikaanipoliitikot 5 kertaa (4 %). Biden oli ensisijaisena määrittelijänä 12 kertaa (10 %), muu demokraattipoliitikko 4 kertaa (3 %). Myös tämä tulos kuvaa epätasaista näkyvyyttä ehdokkaiden välillä.

Kuvio 6. Ensisijaiset määrittelijät (n=121).

Äänestäjä tai äänestäjät olivat määrittelijänä viisi kertaa, joista kolme kertaa Trumpin äänestäjä oli kärjessä, Bidenin äänestäjä kerran. Kerran kärjessä oli sitoutumaton äänestäjä.

12 %:a ensisijaisista määrittelijöistä kuului ryhmään muut. Heitä olivat esimerkiksi Yhdysvalloissa asuvat suomalaiset, joilla ei ollut äänioikeutta, tai taiteilijan näkemys hänen vaaleihinsa liittyvästä teoksestaan.

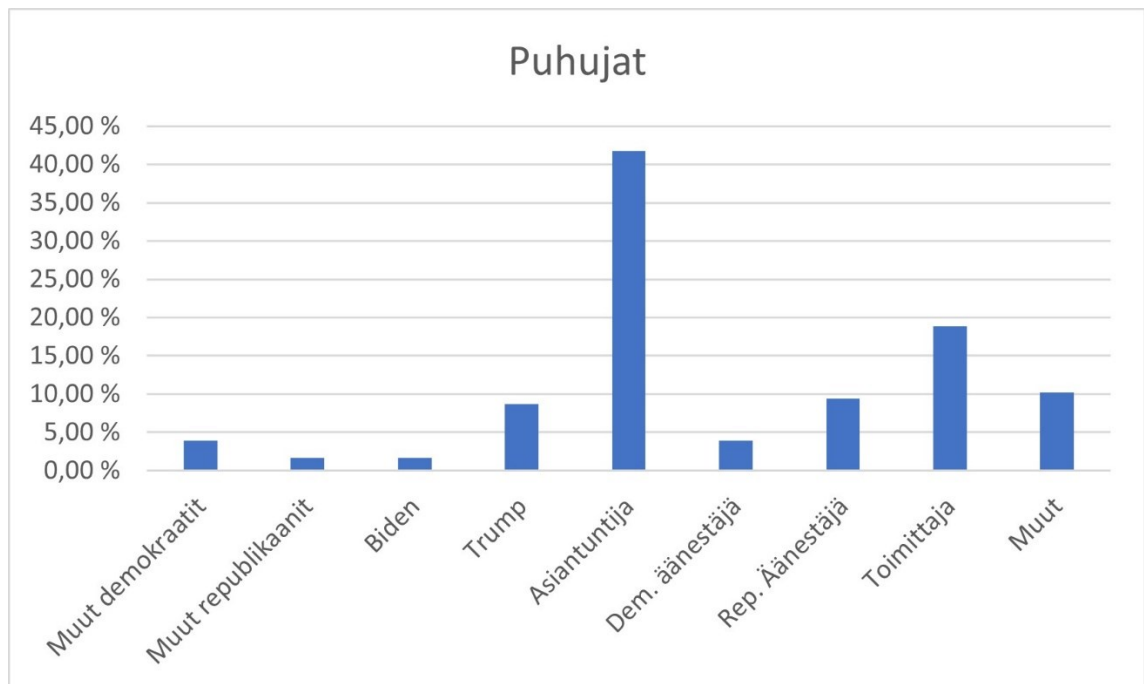
5.5 Puhujat

Havaintoyksikkönä tässä kategoriassa on puhuja. Useimmiten oman äänensä sitaatissa saivat kuuluviin asiantuntijat (ks. kuvio 7), jotka olivat äänessä 53 kertaa jutuissa (42 %:a kaikista puhujista). Puhujat laskettiin siten, että yhdestä jutusta laskettiin eri puhujat. Jutussa saattoi olla esimerkiksi kolme asiantuntijaa puhumassa, jolloin se laskettiin kolmeksi eri puhujaksi. Asiantuntija ei siis puhunut 53 eri jutussa.

Toiseksi eniten äänessä olivat toimittajat (huom. ei jutun kirjoittaja) (19 %), joista useimmat olivat MTV:n kirjeenvaihtajia.

Ehdokkaista Trump pääsi ääneen 11 kertaa sitaatissa (9 %), Biden vain kaksi kertaa (2 %). Äänestäjät pääsivät ääneen 17 kertaa. Republikaaniäänestäjiä heistä oli 12, demokraattiäänestäjiä viisi.

24 %:ssa jutuista ei ollut puhujaa ollenkaan.

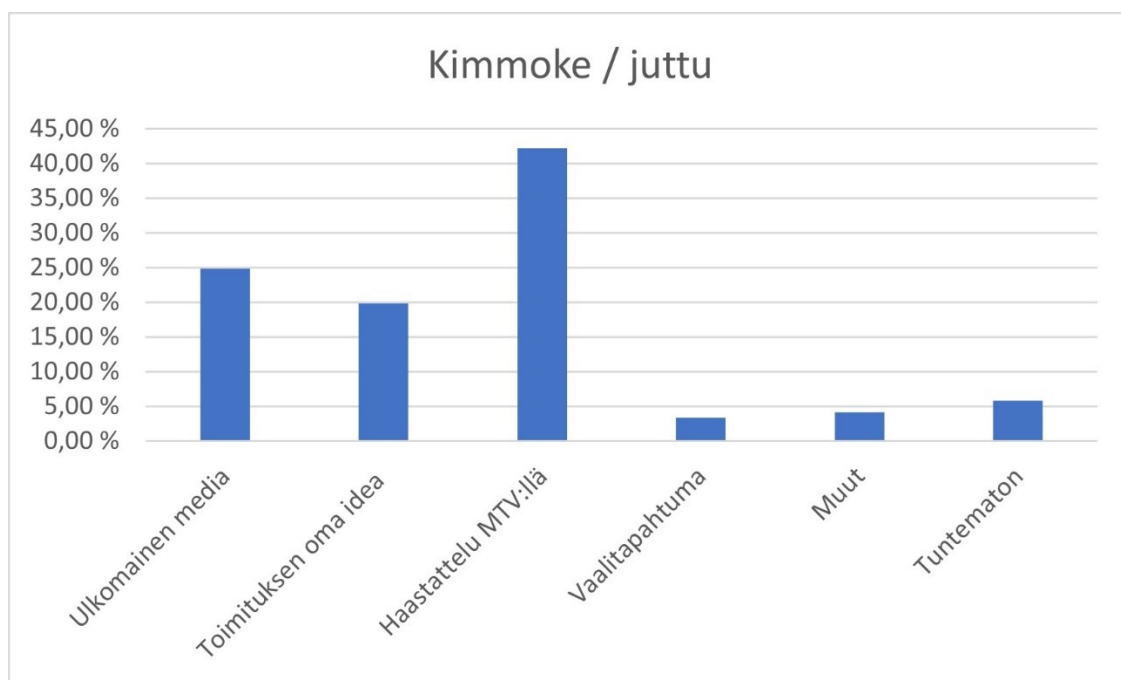
Kuvio 7. Puhujien määrä jutuissa (n=127).

5.6 Kimmoke

Yleisin kimmoke verkkojutun tekemiseen oli haastattelu MTV:n ohjelmissa, joista juontui 51 juttua (42 %). Toimituksen omista ideoista lähti 24 juttua (20 %). On tärkeää kuitenkin huomata, että myös haastattelut MTV:n ohjelmissa ovat olleet toimituksen omia ideoita, mutta idea ei todennäköisesti ole lähtenyt juuri verkkotoimituksesta.

Ulkomaisten median uutisointi kimmokkeena oli toiseksi yleisintä, sillä niistä juontui 30 juttua (25 %).

Kimmokkeen määrittelemisen ei ole aina täysin selvää, sillä toimittaja voi esimerkiksi saada oman idean ja hakea tietoa ulkomaisista medioista. Tätä on ulkopuolisen täysin mahdotonta havaita. Osasta oli mahdoton sanoa, mikä kimmoke oli, joten seitsemässä jutussa se on merkitty tuntemattomaksi.

Kuvio 8. Kimmokkeet jutuissa (n=121).

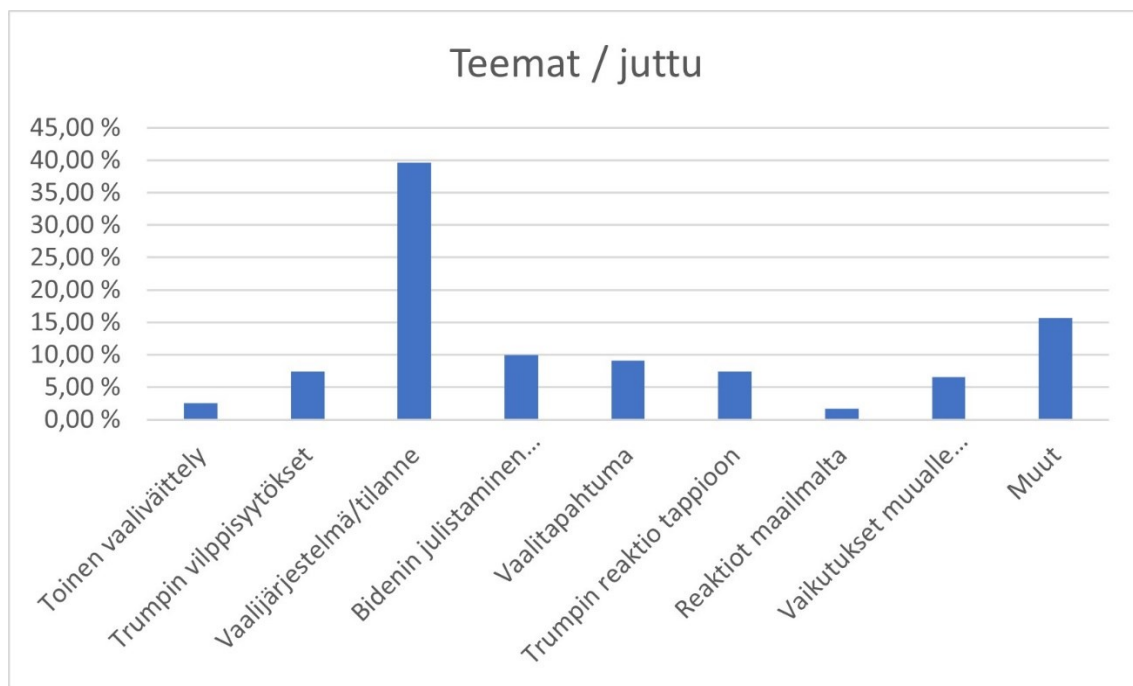
5.7 Teema

Yleisin teema jutuissa oli vaalijärjestelmä tai vaalien tilanne, joita koski 48 juttua (40 %). Etenkin vaalien tilannetta seurattiin tiiviisti miltei koko vaaliviikon ajan.

Vaalijärjestelmääkin avattiin useissa jutuissa, mikä on tärkeää, sillä järjestelmä on hyvin erilainen kuin Suomessa.

Toiseksi yleisimmäksi nousi ryhmä ”muut”, joihin kuului 19 juttua. Jutut ryhmässä eivät kuuluneet muihin luokkiin, mutta niistä ei olisi voinut kasata yhtä yhteistä teemaa. Esimerkiksi juttujen aiheita olivat Qanon-salaliittoteorialiike Trumpin kannattajien keskuudessa, entisen suurlähettilään haastattelu hänen yhtäläisyyksistään Trumpiin ja jo kuollut edustaja, joka valittiin silti kongressiin.

Kolmanneksi yleisin teema liittyi Bidenin voiton julistamiseen. Juttuja tähän liittyen oli 12 (10 %). Vaalitapahtumiin eli ehdokkaiden julkisiin esiintymisiin liittyi 11 juttua. Molemmista, Trumpin vaalivilppisyytöksistä sekä Trumpin reaktioista tappioon, oli tehty yhdeksän juttua.

Kuvio 9. Juttujen teemat (n=121).

6 EHDOKKAIDEN JULKISUUSKUVAT

6.1 Trump ja epävarmuusdiskurssi

Olen tarkastellut ehdokkaista, Donald Trumpista ja Joe Bidenista, kertovia diskursseja, havainnut kaksi hallitsevaa diskurssia ja nimennyt ne *epävarmuusdiskurssiksi* sekä *rauhallisuusdiskurssiksi*. Tavoitteenani oli selvittää, kuinka MTV Uutiset kuvasi ehdokkaita verkkosivuillaan. Keskityin tarkastelussa verbeihin ja adjektiiveihin, joita ehdokkaiden yhteydessä käytettiin. Tarkastelen laadullisessa analyysissä vaalien jälkeisen päivän (4.11.) juttuja.

Trumpia kuvaavaksi hallitsevaksi diskurssiksi nousi epävarmuusdiskurssi. Sana epävarmuus tarkoittaa myös ennalta-arvaamattomuutta, epävakautta ja epäluotettavuutta. Jutuissa Trumpia kuvattiin usein uhaksi tai vaaraksi demokratialle, yhteiskuntarauhalle Yhdysvalloissa ja Suomelle. Hänen tekojensa seurauksia ei myöskään tiedetä.

Epävarmuus käy ilmi useista negatiivissävytteisistä verbeistä, kuten ”uhkaaminen”, ”lietsominen”, ”syyttäminen” ja ”väittäminen”.

Esimerkki 1: Jos tämäkään ei auta, Trump *uhkaa* marssivansa korkeimpaan oikeuteen, jossa republikaaneilla on tuomariemmistö. (Biden johtaa nyt osavaltioissa, jotka riittäisivät hänelle täpärimmästä täpärimpään voittoon – ellei Trump jyrää läpi oikeudessa, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 2: Trump on *kylvänyt eripuraa* ja *väittänyt* vaaleja jopa vilpillisiksi. (Trump on kuin kuumilla kivillä, onnistuuko protesteihin yllyttäminen? Asiantuntija: ”Yhdysvalloissa on paljon aseita, jos kansalaiset lähtevät kaduille, ei paljon tarvita, että jotain tapahtuu...”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 3: Trump myös *väitti*, että vaalien voitto ollaan ryöstämässä häneltä huijauksilla, vedoten esimerkiksi postitse annettaviin ääniin, joita ei kaikkia ole edes vielä tullut laskettavaksi. (USA heräsi sekasortoiseen vaalien jälkeiseen aamuun, Bidenin sininen aalto peruttu: ”Kannatuskyselyihin iski Hillary Clintonin haamu”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 4: Yhdysvallat on kahtiajakautunut ja Trump on tänään *lietsonut* protestimielttä kannattajiinsa. Nyt *pelätään*, nousevatko kannattajat barrikadeille. (Trump on kuin kuumilla kivillä, onnistuuko protesteihin yllyttäminen? Asiantuntija: ”Yhdysvalloissa on paljon aseita, jos kansalaiset lähtevät kaduille, ei paljon tarvita, että jotain tapahtuu...”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Toimintaa kuvaavien verbien avulla Trumpista muodostuu arvaamaton ja vihamielinen kuva. Uhkaaminen-verbi pitää sisällään sen, että sen tekemisestä seuraa jotain

negatiivista. Kylvää-verbi puolestaan on varsin neutraali sana mutta yhdistettynä eripurasanaan, merkityksestä tulee negatiivinen. Eripura tarkoittaa samaa kuin kiista tai tappelu.

Väittää-verbi pitää sisällään ajatuksen siitä, että Trumpin sanominen ei pidä välttämättä paikkaansa, tai ainakaan kirjoittaja ei sitä tiedä. Sanoa tai kertoa -verbit olisivat neutraaleja vaihtoehtoja väittää-verbille.

Myös seuraava esimerkki vahvistaa kuvaa epävarmuusdiskurssista:

Esimerkki 5: Ei siis ihme, että Trump tekee nyt kaikkensa *hämmentääkseen* tilannetta. (Biden johtaa nyt osavaltioissa, jotka riittäisivät hänelle täpärimmästä täpärimpään voittoon – ellei Trump jyrää läpi oikeudessa, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Trumpiin liitetään hämmentää-verbi, joka tarkoittaa tässä kontekstissa (Trump on vaaleissa tappiotilanteessa) asioiden sekoittamista, sumentamista tai hämärtämistä. Tämä vahvistaa epävarmuusdiskurssia, sillä tässä kuvataan, että Trumpin tekoja ei voida ennakoida.

Yksi mahdollinen diskurssi Trumpille olisi ollut myös epäkelpo presidentiksi, mutta se oli kuitenkin epävarmuusdiskurssia huomattavasti pienemmässä roolissa.

Esimerkki 6: Donald Trumpille sattui *nolo* moka, kun hän esitteli tukijansa räppäri Lil Pumpin vaalitulaisuudessaan. (Trump kutsui räppäritähden lavalle viimeisessä vaalitulaisuudessaan – erehtyi nololla tavalla nimestä, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 7: Trumpin ehdotus olikin *ennenkuulumaton*. (USA heräsi sekasortoiseen vaalien jälkeiseen aamuun, Bidenin sininen aalto peruttu: "Kannatuskyselyihin iski Hillary Clintonin haamu", MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkissä 6 Trumpiin liitetään nolo moka, sillä hän oli lausunut kyseisen räppärin nimen väärin. Tämä osaltaan rakentaa kuvaa epäkelvosta presidentistä, vaikka kyse ei ole suuresta asiasta.

Ennenkuulumaton tarkoittaa sitä, ettei kyseistä asiaa (ääntenlaskenta pitäisi pysäyttää) olla sanottu aiemmin. Adjektiivi piirtää kuvaa häikäilemättömästä ihmisestä, joka ei kaihda keinoja tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Trumpin puhetta myös tulkittiin:

Esimerkki 8: Trump piti aamulla puheen Valkoisessa talossa. Puheessa hän *antoi ymmärtää* voittaneensa vaalit ja uhkasi keskeyttää postiaänten laskemisen vaikka oikeusteitse. (Yhdysvaltojen presidentinvaalien voittaja saattaa selvitä vasta

loppuviikosta – varmaa on, että tänään ei saada tulosta, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 9: Trump itse *julistautui* jo voittajaksi puhuessaan kannattajilleen Valkoisessa talossa ja *antoi ymmärtää*, että vaaleissa tapahtui vilppiä hänen kampanjaansa vastaan. ("Trump on voittanut, pidän sitä aika selvänä" – näin kommentoi Yhdysvaltain historian dosentti MTV:n suorassa lähetyksessä, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Antaa ymmärtää -sanontaa käytetään silloin, kun toimittaja tulkitsee jonkun puhetta. Nämäkin esimerkit vahvistavat epävarmuusdiskurssia, sillä ei olla aivan varmoja, mitä Trump on sanoillaan tarkoittanut.

On mielenkiintoista pohtia, miksi toimittaja on tehnyt juuri nämä tulkinnat puheesta. Tulkintaan voivat vaikuttaa muun muassa poliittiset ja kulttuuriset taustat sekä intertekstuaalisuus.

Epävarmuusdiskurssi on vahvasti esillä myös otsikoissa:

Esimerkki 10: Trump on kuin *kuumilla kivillä*, onnistuuko protesteihin *yllyttäminen*?
Asiantuntija: "*Yhdysvalloissa on paljon aseita, jos kansalaiset lähtevät kaduille, ei paljon tarvita, että jotain tapahtuu...*" (MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 11: Trump *höyryää* Twitterissä: Yllätysäännet veivät johtoaseman "*tai-anomaisesti*" (MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 12: Biden johtaa nyt osavaltioissa, jotka riittäisivät hänelle täpärimmästä täpärimpään voittoon – *ellei* Trump *jyrää* läpi oikeudessa (MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkissä 10 luodaan kuvaa Trumpin arvaamattomuudesta eli ei tiedetä, mihin hänen toimensa johtavat. Asiantuntijan kommentti puolestaan vahvistaa käsitystä siitä, että toimien mahdolliset vaikutukset ovat negatiivisia. "Trump on kuin kuumilla kivillä" puolestaan kertoo Trumpin olevan raivoissaan, mikä lisää epävarmuuden kuvaa.

Höyryää-verbi tarkoittaa tässä kontekstissa sitä, että Trump on suuttunut tai raivoissaan kirjoittaessaan sosiaaliseen mediaan. Verbi vahvistaa kuvaa arvaamattomuudesta. Mielenkiintoista on, että itse jutun sisällä Trumpin tviittaamista kuvataan neutraalilla sanalla kirjoittaa eikä höyryää.

Konjunktio *ellei* (esimerkki 12) lisää epävarmuuden tunnetta. Konjunktioilla arvellaan, että Trump saattaa tehdä jotain. *Jyrää*-verbi puolestaan kertoo siitä, että toimet ovat kovia ja, että Trumpilla olisi jonkinlaista vaikutusvaltaa yhteen vallan kolmijaon tukipilariin, oikeuteen.

Vaikka epävarmuus on hallitsevana diskurssina, Trumpista käytettiin aineistossa myös neutraaleja ilmaisuja. Usein ne liittyivät vaalitulanteen puhtaaseen raportoimiseen.

Esimerkki 13: Kun osavaltion äänistä oli laskettu arviolta 75 prosenttia, Trump oli selkeässä johdossa prosentein 55-44. (Yhdysvaltojen presidentinvaalien voittaja saattaa selvitä vasta loppuviikosta – varmaa on, että tänään ei saada tulosta, MTV Uutiset, 4.11.2020)

Esimerkki 14: Trump oli edellä reilun kahden prosenttiyksikön erotuksella. (Yhdysvaltojen presidentinvaalien voittaja saattaa selvitä vasta loppuviikosta – varmaa on, että tänään ei saada tulosta, MTV Uutiset, 4.11.2020)

Esimerkki 15: Istuva presidentti Donald Trump on menestymässä ennusteita paremmin Yhdysvaltojen presidentinvaaleissa. Ääntenlaskenta on yhä pahasti kesken, mutta Trump oli johdossa aamuvuoden jälkeen Suomen aikaa monissa keskeisissä osavaltioissa. (Trumpille tulossa torjuntavoitto tärkeissä osavaltioissa – istuva presidentti johtaa selvästi myös kokonaisäänimäärässä, MTV Uutiset, 4.11.2020)

Esimerkki 16: Toiselle kaudelle pyrkivä Donald Trump piti viimeisen kampanjatilaisuutensa ennen presidentinvaalia Michiganin osavaltiossa Grand Rapidsilla. (Trump kutsui räppäritähden lavalle viimeisessä vaalitulaisuudessaan – erehtyi nololla tavalla nimestä, MTV Uutiset, 4.11.2020)

6.2 Biden ja rauhallisuuskurssi

Bidenia kuvaavaksi hallitsevaksi diskurssiksi nousi rauhallisuuskurssi, sillä hänet kuvataan hyvin rauhallisena ja maltillisena huolimatta vaalien tiukasta tilanteesta ja keskeneräisestä ääntenlaskennasta. Biden nähdään demokratialle, maailmalle ja myös Suomelle hyvänä asiana.

Bidenin tekemisistä käytetään hyvin neutraaleja verbejä, kuten "totesi", "uskoo" ja "sanoi".

Esimerkki 17: Biden *sanoi* puheessaan kotikaupungissaan Wilmingtonissa Delawaren osavaltiossa tilanteen näyttävän hyvältä. Hän kuitenkin painotti, ettei tulos ole selvillä ennen kuin kaikki äänet on laskettu. (Presidenttiehdokas Biden valoi puheessaan kannattajiinsa uskoa: "Me tulemme voittamaan tämän!", MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 18: Demokraattien presidenttiehdokas Joe Biden *uskoo* olevansa matkalla vaalivoittoon. Biden piti kotikaupungissaan Wilmingtonissa Delawaren osavaltiossa puheen, jossa hän *totesi* tilanteen näyttävän hyvältä. Hän kuitenkin *painotti*, ettei tulos ole selvillä ennen kuin joka ikinen ääni on laskettu. (Yhdysvaltain vaalijärjestelmälle ja mielipidekyselyille sapiskaa somessa: "Häviäjät jo selvillä: gallupit ja asiantuntijat", MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 19: Biden itse *kehotti* puheessaan kannattajiaan *kärsivällisyyteen* tuloksien odottamisessa. Hän esiintyi kuitenkin *voitonvarmana* ja *uskoi*, että hänestä tulee presidentti, kun kaikki äännet on laskettu. (Yhdysvaltojen presidentinvaalien voittaja saattaa selvitä vasta loppuviikosta – varmaa on, että tänään ei saada tulosta, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Näistä esimerkeistä käy ilmi, kuinka Bidenia kuvaillaan tilanteessa rauhallisena ja maltillisena. Hänen kerrotaan sanoneen asioita rauhallisesti, mikä käy ilmi verbeistä sanoa, todeta ja uskoo. Ainakin kolmessa eri jutussa tuotiin ilmi, että Biden painottaa ihmisiä pysymään rauhallisena, mikä vahvistaa rauhallisuuskurssia, ja sitä, että hän on maltillinen ihminen.

Mielenkiintoista on myös, että Bidenin ei tulkittu julistautuneen vaalien voittajaksi. Tämä voi juuri johtua rauhallisuuskurssista. Jos Trump olisi sanonut ”I believe we will win the election” (uskon, että voitamme vaalit), olisiko lausunto tulkittu voittajaksi julistautumiseksi. Epävarmuuskurssista käsin katsottuna tulkinta olisi ollut mahdollinen.

Esimerkissä 19 Bidenia kuvataan adjektiivilla *voitonvarma*. Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että Biden on varma voitostaan. Silti lauseesta jää maltillinen kuva, sillä häneen on liitetty uskoo-verbi, joka ei luo täyttä varmuutta asialle.

Bidenista puhutaan vaalituloksen yhteydessä myös mahdollisena voittajana, eikä mahdollisena häviäjänä.

Esimerkki 20: Joe Bidenin *mahdollinen voitto* tarkoittaisi *yhteistyöhakuisempaa* ja *ilmastoystävällisempää talouslinjaa*, mutta täyskäännöstä esimerkiksi kauppapolitiikassa ei tulisi. (Bidenin talouslinjana olisi ”kääpetyä sisäänpäin” – Yhdysvaltojen nahistelu Kiinan kanssa ja koronapandemian hoito vaikuttavat suomalaisiin vientiyrityksiin, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 21: Tarja Halonen kuvailee tapaamisen perusteella Joe Bidenia ”*turvallisella tavalla perinteiseksi amerikkalaiseksi poliitikoksi*”. (Tarja Halonen tapasi Joe Bidenin Helsingissä vuonna 2011 – ”Hän kuunteli, kommentoi ja teki hyviä kysymyksiä”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 22: Erkki Tuomioja puolestaan arvioi, että Yhdysvaltojen suhde Eurooppaan tulisi Bidenin johdolla *normalisoitumaan*, eli palaamaan *totutummalle* linjalle. (Ex-ulkoministerit arvioivat: Näin Joe Bidenin valinta vaikuttaisi Suomeen – ”Demokraateilla on paljon tiukempi ote”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkissä 20 Bideniin liitetään kaksi positiivissävytteistä adjektiivia – yhteistyöhakuinen ja ilmastoystävällinen. Yhteistyöhakuinen kertoo siitä, että hän on halukas toimimaan yhdessä muiden kanssa, ja verbi maalaa ikään kuin kaverillisen kuvan. Adjektiivien komparatiivimuodot myös tarkoittavat sitä, että edellinen presidentti, eli Trump, ei

ole ollut niin suopea näille asioille. Toisaalta sivulauseessa luodaan epäilyksen varjo siitä, olisiko presidentinvaihdos lopulta niin suuri muutos.

Myös asiantuntijat lausuivat Bidenista jutuissa pääasiassa positiivisesti. Lausunnot vahvistavat rauhallisuusdiskurssia, sillä Bideniin liitetään turvallisuus ja tuttuus.

Biden esiintyy otsikoissa huomattavasti Trumpia harvemmin mutta neutraalimmin:

Esimerkki 23: Tarja Halonen tapasi Joe Bidenin Helsingissä vuonna 2011 – "*Hän kuunteli, kommentoi ja teki hyviä kysymyksiä*" (MTV Uutiset, 4.11.2020, kursivointi OT)

Esimerkki 24: Bidenin vaalivoitto voi olla kiinni yhdestä valitsijamiehestä Nebraskassa, sanoo CNN (MTV Uutiset, 4.11.2020, kursivointi OT)

Esimerkki 25: Biden johtaa nyt osavaltioissa, jotka riittäisivät hänelle täpärimmästä täpärimpään voittoon – ellei Trump jyrää läpi oikeudessa (MTV Uutiset, 4.11.2020, kursivointi OT)

Esimerkki 26: Bidenin talouslinjana olisi "*käpertyä* sisäänpäin" – Yhdysvaltojen *nahistelu* Kiinan kanssa ja koronapandemian hoito vaikuttavat suomalaisiin vientiyhtiöihin (MTV Uutiset, 4.11.2020, kursivointi OT)

Esimerkissä 23 Bidenin humaani puoli nostetaan otsikkoon. Hänestä käytetään neutraaleja tai positiivissävytteisiä verbejä. Kuunteleminen käsitetään hyveeksi ja kommentoi-verbi on luonteeltaan neutraali. Tehdä-verbi on myös neutraali, mutta lauseessa käytetään myös adjektiivia hyvä, joka tekee merkityksestä positiivisen. Otsikko vahvistaa rauhallisuusdiskurssia.

Esimerkeissä 24 ja 25 Bideniin liitetään vaalivoitto ja johtoasema. Molemmissa otsikoissa kuvataan täpärää tilannetta. Ne sisältävät ajatuksen siitä, että demokratian voittaminen ja hyvien asioiden tapahtuminen voi olla hyvin pienestä kiinni. Otsikot pitävät sisällään myös Trumpin epävarmuusdiskurssin, sillä Bidenin täpärä johto tarkoittaa myös tiukkaa tilannetta takaa "uhkaavan" Trumpin osalta.

Viimeinen otsikkoesimerkki ei puolestaan sovi rauhallisuusdiskurssiin. Käpertyä- ja nahistella-verbit ovat sävyiltään negatiivisia ja vastakohtia niille verbeille, joita Bidenista yleensä käytettiin. Toisaalta jutun sisällä kerrotaan, että Bidenin talouslinja olisi yhteistyöhakuisempi (esimerkki 20).

Ainoa aggressiivinen viittaus Bideniin liittyy Trumpiin kohdistuviin vastatoimiin:

Esimerkki 27: Bidenin kampanja on puolestaan *väläytellyt* vastatoimien mahdollisuuttam os Trump todella ryhtyy oikeustoimiin. (Yhdysvaltojen presidentinvaalien

voittaja saattaa selvitä vasta loppuviikosta – varmaa on, että tänään ei saada tulosta, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Väläytellä-verbi on huomattavasti aggressiivisempi verbi kuin mitä muista Bidenin tekemisistä käytetyt ovat. Verbiä on kuitenkin pehmennetty, sillä suurempi tapa olisi sanoa ”on väläyttänyt”. Eli sinällään tämäkin aggressiivisempi ilmaus tukee rauhallisuuskurssia, koska väläytellä-verbi ei luo uhkaavaa kuvaa.

6.3 Rauhallisuutta ja epävarmuutta rinnakkain

Epävarmuus- ja rauhallisuuskurssit ovat havaittavissa myös samojen virkkeiden sisältä:

Esimerkki 28: Bideniä pidetään talouden kannalta vakaampana vaihtoehtona kuin Donald Trumpia, joka on herättänyt hämmennystä esimerkiksi teräs- ja alumiinitulleilla. (Bidenin talouslinjana olisi ”käpertyä sisäänpäin” – Yhdysvaltojen nahistelu Kiinan kanssa ja koronapandemian hoito vaikuttavat suomalaisiin vientiyrityksiin, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 29: Donald Trump irrotti aiemmin Yhdysvallat Pariisin ilmasopimuksesta, mutta Joe Biden on luvannut palauttaa maan sopimukseen, jos hänet valitaan. (Presidentti Niinistö MTV:lle: USA:n presidentinvaalitaisto aikamoinen jännitys näytelmä – ”Tutkimuslaitokset joutuvat taas kerran miettimään, miten pahasti pieleen meni”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkki 30: Ulkoministerinä vuosina 2015–2019 toiminut Timo Soini kertoo huomanneensa omalla kaudellaan, miten Yhdysvaltojen Venäjä-politiikka muuttui Barack Obaman hallinnon vaihtuessa Trumpin hallintoon. Jos samalle linjalle palataisiin Joe Bidenin johdolla, olisi sillä vaikutuksia Suomellekin. (Ex-ulkoministerit arvioivat: Näin Joe Bidenin valinta vaikuttaisi Suomeen – ”Demokraateilla on paljon tiukempi ote”, MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

Esimerkissä 28 Bidenia kuvataan vakaudella eli rauhallisuudella ja varmuudella, Trumpia puolestaan epävarmuudella ja arvaamattomuudella. Herättää hämmennystä merkitsee sitä, ettei tiedetä, miksi joku on tehnyt jotakin.

Bidenin kuvataan myös tuovan positiivista muutosta (esimerkit 29 ja 30). Muutoksella tarkoitetaan molemmissa esimerkeissä paluuta vanhaan, tuttuun ja turvalliseen. Tämä vahvistaa rauhallisuuskurssia. Samalla esimerkit sisältävät Trumpin epävarmuuskurssin, vaikka Trumpin tekemää muutosta ei selvennetäkään.

Esimerkeistä huolimatta, sekä Trumpin että Bidenin sisältävät lauseet tai kappaleet olivat luonteeltaan yleisesti neutraaleja. Usein neutraalius liittyi vaalituloksen raportointiin:

Esimerkki 31: Koko maassa Trump oli puoli kuuden aikoihin saamassa 51,2 prosenttia äänistä ja Biden 47,2 prosenttia. Äänimäärässä Trump oli noin neljä miljoonaa ääntä Bidenia edellä. (Trumpille tulossa torjuntavoitto tärkeissä osavaltioissa – istuva presidentti johtaa selvästi myös kokonaisäänimäärässä, MTV Uutiset, 4.11.2020)

Esimerkki 32: Tällä hetkellä osavaltion ensimmäisessä kongressipiirissä Biden on johdossa ja toisessa piirissä Trump on ykkösenä. (Bidenin vaalivoitto voi olla kiinni yhdestä valitsijamiehestä Nebraskassa, sanoo CNN, MTV Uutiset, 4.11.2020)

Esimerkki 33: Sekä Joe Biden että Trump ovat saamassa enemmän ääniä kuin aiempi ennätyksen haltija Barack Obama vuonna 2008. (Asiantuntija: Tämä selittää Yhdysvaltain suuren äänestysvilkkauden, voittajaa ei voida vielä ennustaa: "Seitsemässä osavaltiossa ollaan aika tasoissa", MTV Uutiset, 4.11.2020; kursivointi OT)

7 LOPUKSI

Opinnäytetyössäni tarkastelin, miten MTV Uutiset uutisoi verkkosivuillaan Yhdysvaltain vuoden 2020 presidentinvaaleissa. Tarkennettuna tutkimuskysymyksenä oli, miten tasapuolisesti ehdokkaista uutisoitiin. Metodina olivat määrällinen sisällönerittely ja laadullinen sisällönanalyysi, jossa käytin apuna diskurssianalyysin keinoja.

Tutkimuksen päälöydöksenä on, että ehdokkaista Trump oli näkyvämpi hahmo MTV Uutisten verkkosivuilla. Noin kolmannes jutuista käsitteli Trumpia, kun Bidenia käsitteli noin 12 %:ssa jutuista. Trump pääsi myös juttujen kärkeen useammin, noin 27 % jutuista, kun Bidenin osuus oli noin 10 %.

Ehdokkaista myös kerrottiin eri tavalla. Trumpiin liitettiin epävarmuus, arvaamattomuus ja uhka. Hänet koettiin huonoksi asiaksi demokratialle, yhteiskuntarauhalle ja Suomelle. Trumpista tuotettu kuva on linjassa aiemmin hänestä tehtyjen tutkimusten kanssa (Stranius 2018, Knuutila 2017). Bideniin liitettiin puolestaan rauhallisuus sekä maltillisuus ja häntä pidettiin hyvänä asiana demokratialle, globaalille yhteistyölle ja Suomelle.

Lähdekäytännöt vaikuttivat olevan samanlaisia kuin aiemmissa tutkimuksissa (esim. Manninen 2019). 59 % jutuista käytettiin yhtä lähdettä. Käytetyimpiä lähteitä olivat asiantuntijat ja ulkomaiset mediat, joista eniten käytettiin CNN-uutiskanavaa. Ulkomaisen median lähteissä käytettiin eniten yhdysvaltalaisen luokituksen mukaan vasemmalle kalteillaan olevia lähteitä (AllSidesMedia).

Asiantuntijoilla oli uutisoinnissa muutenkin kuin lähteiden osalta suuri rooli, sillä heidän näkemyksensä pääsi useimmin jutun kärkeen, ja he pääsivät myös useimmin sanomaan näkemyksiään suorassa sitaatissa.

Juttujen kimmokkeena oli useimmin haastattelu MTV:n ohjelmassa, noin 42 % jutuista. Toimituksen omista ideoista juontui 20 %. Haastattelu MTV:n ohjelmassakin on käytännössä toimituksen oma (vaikkei ole verkkotoimituksen idea), joten yli 60 prosenttia jutuista oli lähtöisin toimituksesta. Ulkomaisen median uutisointi kimmokkeena oli toiseksi yleisintä, noin neljänneksessä jutuista.

Asiavirheet olivat tarkastelujaksolla hyvin vähäisiä. Vain viidessä jutussa 121:stä oli ilmoitettu asiavirheen korjauksesta.

Tässä tutkimuksessa ei otettu kantaa, kuinka vaaleista olisi pitänyt uutisoida, tai miten ehdokkaista piirretty kuva vastaa todellisuutta. Yhtä oikeaa vastausta kysymyksiin ei tunnu löytyvän ja alan sisälläkin näyttää olevan asiasta erilaisia näkemyksiä – erityisesti tunteita herättävän hahmon eli Trumpin suhteen. Vaaliuutisointiin on otettu kantaa esimerkiksi Iltalehdessä (5.11.2020) ja alan ammattilehdessä Journalistissa (16.11.2020). Sanna Ukkola (2020) on Iltalehden kolumnissaan sitä mieltä, että media epäonnistui vaaliuutisoinnissaan. Ukkolan mukaan toimittajat hylkäsivät journalismin ja ryhtyivät politiikoimaan. Journalistissa Markus Tiittula (2020) puolestaan kirjoittaa, että huoli liiallisesta kriittisyydestä Trumpia kohtaan on aina osoittautunut turhaksi ja että häntä on käsitelty silkkihansikkain.

Sisällönerittely ja diskurssianalyysi ovat aina jollain tasolla subjektiivisia. Vaikka metodit on avattu mahdollisimman tarkasti, joku muu voisi tehdä erilaisia tulkintoja tai tehdä erilaisia linjanvetoja sisältöä luokitellessa. Tutkimus antaa kuitenkin laajan kuvan MTV Uutisten tekemistä verkkouutisista presidentinvaalien aikana. On hyvä huomata, ettei tutkimus anna kokonaiskuvaa uutisoinnista, sillä MTV:n verkkosivuilla on myös Suomen Tietotoimiston uutisia.

Uskon, että opinnäytetyö kehitti ammatillista ajatteluani, ja pystyn hyödyntämään oppimaani esimerkiksi sanavalinnoissa työelämässä. Tutkimus herätti myös ajattelemaan uutisointia enemmän lukijan kannalta.

Tutkiessani uutisointia olin työsuhteessa toimeksiantajaani MTV Uutisiin. En usko sidonnaisuuteni vaikuttaneen tutkimuksen tuloksiin selkeiden metodien ja luokittelun vuoksi.

LÄHTEET

- Annala, M. 2020. Covid-19 pandemic threatens US elections: The pandemic adds significantly to the risk of a contested result and a constitutional crisis. FIIA BRIEFING PAPER 285. Helsinki: Ulkopoliittinen instituutti (viitattu 15.12.2020). <https://www.fia.fi/julkaisu/covid-19-pandemic-threatens-us-elections?read>
- AllSides Media Bias Ratings, 2020a. CNN (Web News). (viitattu 3.12.2020). <https://www.all-sides.com/news-source/cnn-media-bias>
- AllSides Media Bias Rating, 2020b. Fox Online News. (viitattu 3.12.2020). <https://www.all-sides.com/news-source/fox-news-media-bias>
- CNN 2020. CNN PROJECTION: JOE BIDEN WINS THE PRESIDENCY. (viitattu 15.12.2020.) https://edition.cnn.com/politics/live-news/trump-biden-election-results-11-07-20/h_1e0e91d050d44ff57754643e6d9008d2
- Frissen, E. 2017. Framing in Political News: Presentation of Trump during the Presidential Elections of 2016. Bachelors thesis. Nijmegen, Alankomaat: Radboud University. (viitattu 15.12.2020). [https://theses.uibn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/8676/Frissen%2c E.T.M. 1.pdf?sequence=1](https://theses.uibn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/8676/Frissen%2c%20E.T.M.%201.pdf?sequence=1)
- Haapsaari, M. 2021 Haastattelu. MTV Uutisten digitaalisten sisältöjen toimituspäällikkö Mona Haapsaarta haastatteli 3.2.2021 Olli Tiihonen.
- Jaakkola, M. 2013. Hyvä journalismi, käytännön opas kirjoittajalle. Vantaa: Kansanvalistusseura.
- Journalistin ohjeet, 2014. Julkisen sanan neuvosto (viitattu 1.12.2020). https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/
- Kantola, A. & Moring I. & Väliaverronen E. & Valtonen, S. 1998. Media-analyysi: Tekstistä tulkitaan. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Kaskinen, M. 2008. Presidentinvaalit 2006: Tarja Halosen ja Sauli Niinistön esiintyminen Helsingin Sanomissa ja Aamulehdessä vaalikampanjoinnin aikana, Opinnäytetyö, viestinnän koulutusohjelma. Turku: Diakonia-ammattikorkeakoulu. (viitattu 1.12.2020). <https://docplayer.fi/13726243-Presidentinvaalit-2006-tarja-halosen-ja-sauli-niiniston-esiintymisen-helsingin-sanomissa-ja-aamulehdessa-vaalikampanjoinnin-aikana.html>
- Knuutila, S. 2017. USA:n presidentinvaalien ehdokkaiden representaatiot vaaliväittelyitä koskevissa Helsingin Sanomien uutisteksteissä. Kandidaatintutkielma, Kieli- ja viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto (viitattu 10.2.2021). <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/53768/URN:NBN:fi:ju-201705032168.pdf?sequence=1>
- Kluver, R., Cooley, S. and Hinck, R., 2019. Contesting Strategic Narratives in a Global Context: The World Watches the 2016 U.S. Election. International Journal of Press/Politics, 24(1), pp. 92-114. (viitattu 15.12.2020). <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1940161218786426>
- Koivusalo, L. 2008. Tasa-arvo Tarja ja työväen presidentti: tiedonvälityksen rooli presidentinvaaleissa 2006. Pro gradu -tutkielma, Yhteiskuntatieteiden- ja filosofianlaitos, Jyväskylän yliopisto (viitattu 3.12.2020). <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/38199/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201207112062.pdf?sequence=1&isAllo-wed=y>
- Kyllönen, I., 2013. Haavisto vai Niinistö?: uutisjournalismin retoriikka ja ilmiöt Helsingin Sanomissa presidentinvaalien 2. kierroksella vuonna 2012, Opinnäytetyö, viestinnän koulutusohjelma, Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. (viitattu 5.12.2020)

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/65394/Journalismin%20retoriikka%20ja%20ilmiot%20Helsingin%20Sanomissa%20presidentinvaalien%202-kierroksella%20v2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Manninen, V., 2019. Trust and trustworthy sourcing in Finnish online journalism : divergences in audience expectations and journalists' practices, JYY DISSERTATIONS 150. Väitöskirja, Viestintätieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. (viitattu 3.12.2020). <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/66331>

MTV Uutiset, 2020a. MTV seurasi Yhdysvaltain vaaleja: Kaikkien osavaltioiden äänet laskettu, Biden 306–Trump 232, demokraateille voitto Georgiassa lähes 30 vuoden jälkeen. (viitattu 13.1.2021). <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-seuraa-yhdysvaltain-presidentinvaalihuumaa-hetki-hetkelta-trumpin-kannattajien-kaytos-bidenin-vaalibussin-ymparilla-kuohut-taa/7972548#gs.o5t9dp>

MTV Uutiset, 2020b. "Trump on voittanut, pidän sitä aika selvänä" – näin kommentoi Yhdysvaltain historian dosentti MTV:n suorassa lähetyksessä. (viitattu 19.2.2021). <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/trump-on-voittanut-pidan-sita-aika-selvana-nain-komentoi-yhdysvaltain-historian-dosentti-mtv-n-suorassa-lahetyksessa/7974704#gs.tyq1iv>

O'Neill, Deirdre & O'Connor, Catherine. (2008). THE PASSIVE JOURNALIST. Journalism Practice. Vol 2. No. 3, 487-500. DOI: 10.1080/17512780802281248.

Reuters-instituutti, 2020. Uutismedia verkossa 2020. (viitattu 16.12.2020) https://www.mediaalan-tutkimussaatio.fi/wp-content/uploads/Reuters-Uutismedia-verkossa_raportti-Suomi_2020.pdf

Stranius, S. 2018. Donald Trumpin julkisuuskuva suomalaisessa mediassa Yhdysvaltain presidentinvaalien 2016 jälkeisessä uutisoinnissa. Pro gradu -tutkielma, Kieli- ja viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto (viitattu 15.12.2020). <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/56987#>

Strömbäck, J. & Dimitrova, D.V. 2006. Political and Media Systems Matter: A Comparison of Election News Coverage in Sweden and the United States. Harvard International Journal of Press/Politics, 11(4), 131-147. (viitattu 5.12.2020) <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.822.9715&rep=rep1&type=pdf>

The Guardian, 2020. LGBT+ marches from London to New York call for end to racism. (viitattu 15.12.2020). <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/27/lgbt-marches-from-london-to-new-york-call-for-end-to-racism>

The New York Times, 2020a. Fox News Meet Trump's Fraud Claims With Sketicism. (viitattu 3.12.2020). <https://www.nytimes.com/2020/11/05/business/media/fox-news-trump-fraud-claims.html?searchResultPosition=5>

The New York Times, 2020b. Where Americans Can Vote by Mail in the 2020 Elections. (viitattu 15.12.2020). <https://www.nytimes.com/interactive/2020/08/11/us/politics/vote-by-mail-us-states.html>

Patterson, Thomas E., 2017. News Coverage of Donald Trump's First 100 Days (May 1, 2017). HKS Working Paper No. RWP17-040 (viitattu 10.2.2020). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3040911>

Tiittula, M. 2020. Näkökulma: Trumpin kritisoiminen ei ole noloa, silmien sulkeminen on, kirjoittaa Washingtonissa työskentelevä Markus Tiittula. (viitattu 6.2.2020). <https://www.journalisti.fi/ajankohtaiset/trumpin-kritisoiminen-ei-ole-noloa-silmien-sulkeminen-on/>

Ukkola, S. 2020. Kolumni: Toimittajat maalasivat Trumpista kuvan melisairaana ihmishirviönä ja hulluna – noloa. (viitattu 6.2.2021) <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/737f782b-1752-469a-8a22-da10d8621700>

U.S. Election Assistance Commission, 2020. (viitattu 15.12.2020). <https://www.eac.gov/election-officials/voting-by-mail-absentee-voting>

Voltti, S. 2020. Poliittinen polarisaatio Yhdysvalloissa : Kuinka eri tavoin erikoisyyttäjä Robert Muellerin raporttia tulkittiin mediassa raportin julkaisupäivänä?. (viitattu 3.12.2020). https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/339167/Voltti_Sanna.pdf?sequence=2

Vote.org. (viitattu 15.12.2020). <https://www.vote.org/absentee-ballot-deadlines/>